

KARLOVA UNIVERZITA V PRAZE
Filozofická fakulta

Diplomová práce

2011

Miroslava Köksal

KARLOVA UNIVERZITA V PRAZE

Filozofická fakulta

katedra pedagogiky

Diplomová práce

Miroslava Köksal

„Rodičovská kritéria pro výběr mateřské školy“

„Parent's criteria for the choice of a kindergarten“

Praha 2011

Vedoucí práce: doc. PhDr. Josef Valenta CSc.

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V .....dne.....

podpis.....

Anotace

Jméno autora:	Miroslava Köksal
Instituce:	Karlova univerzita Filosofická fakulta Náměstí Jana Palacha 2, 116 38 Praha1
Obor:	Pedagogika
Název práce:	Rodičovská kritéria pro výběr mateřské školy
Vedoucí práce:	doc. PhDr. Josef Valenta CSc.
Konzultant práce:	Mgr. Lenka Počtová
Počet stran:	81 + přílohy
Počet příloh:	3
Rok obhajoby:	2011
Klíčová slova:	Předškolní věk dítěte, mateřská škola, kurikulum, rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, alternativní školy, kritérium

Tato práce si klade za cíl zjistit, zda si rodiče v dnešní době vybírají mateřskou školu dle určitých kritérií. Jaká kritéria jsou pro ně stěžejní, jak by pro ně ideální mateřská škola měla vypadat, co nabízet, co splňovat.

Abstract

Author's name: Miroslava Köksal

Institution: Charles University in Prague
Faculty of Arts
Náměstí Jana Palacha 2, 116 38 Prague 1, Czech Republic

Department: Pedagogy

Title: Parent's criteria for the choice of a kindergarten

Supervisor: doc. PhDr. Josef Valenta CSc.

Consultant: Mgr. Lenka Počtová

Number of pages: 81 + attachments

Number of attachments: 3

Year: 2011

Key words: Children of preschool age, kindergarten, curriculum, framework education program for preschool education, alternative schools, criteria.

The main aim of the thesis is to find out whether parents set their own criteria for the choice of kindergarten and also defines/describes which criteria are the most important, how the perfect kindergarten should look like according to parents, what this institution should offer and satisfy.

OBSAH

ÚVOD	8
A. TEORETICKÁ ČÁST	
1. Předškolní věk dítěte a mateřská škola.....	10
1.1. Předškolní věk dítěte.....	10
1.2. Mateřská škola a příprava na povinné vzdělávání.....	17
2. Legislativa pro mateřské školy.....	21
2.1. Zákony.....	21
2.2. Vyhlášky.....	22
2.3. Kurikulární dokumenty.....	23
2.3.1. <i>Národní vzdělávací program</i>	23
2.3.2. <i>Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání</i>	24
2.3.3. <i>Školský vzdělávací program</i>	24
3. Typy mateřských škol.....	25
3.1. Běžná mateřská škola.....	25
3.2. Soukromá mateřská škola.....	26
3.3. Církevní mateřská škola.....	26
3.4. Mateřská škola s alternativním programem.....	27
4. Kritéria rodičů pro výběr mateřské školy.....	33
B. EMPIRICKÁ ČÁST	
5. Výzkumný problém.....	42
5.1. Základní výzkumná otázka a cíl práce.....	42
5.2. Výzkumný vzorek.....	42
6. Dotazník.....	43
6.1. Zadání dotazníků.....	43
6.2. Vyhodnocení dotazníků.....	49
7. Rozhovor.....	55
8. Statistika počtu mateřských škol, počtu dětí a kapacit v Liberci a okolí.....	73
9. Shrnutí empirického šetření a doporučení pro rodiče.....	75
ZÁVĚR.....	78
LITERATURA.....	79
PŘÍLOHY.....	82

Seznam zkratk

MŠ	Mateřská škola
ZŠ	Základní škola
MŠMT	Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
ŠVP	Školní vzdělávací program
SVP	speciální vzdělávací potřeby
ČR	Česká republika
Sb.	Sbírky
Tzv.	tak zvaný
Atd.	a tak dále
Atp.	a tak podobně
č.	číslo

ÚVOD:

Tato diplomová práce byla napsána pro všechny, kdo se podílí na výchově dítěte předškolního věku v jakékoliv její fázi. Je určena také všem, kteří se o toto období více zajímají. Prostřednictvím tohoto textu se pokusím přiblížit problematiku výběru mateřských škol a zároveň nastínit kritéria pro jejich výběr.

Vše začalo, když já sama jsem byla předškolák a navštěvovala jsem mateřskou školu. Zřejmě vzhledem k tomu, že jsem měla výborné učitelky, do mateřské školy jsem chodila velice ráda, a již tenkrát jsem se rozhodla, že “až budu velká”, budu také učitelkou. Toto nadšení mi vydrželo a po základní škole jsem začala studovat střední pedagogickou školu, kde jsem se často dostávala do kontaktu nejen s učiteli, ale také s dětmi a v neposlední řadě s jejich rodiči. Již v této době jsem se doslechla o nedostatku kapacit v místních mateřských školách, a o problémech zařazení dětí do některých z nich. Jelikož jsem měla již nějaké zkušenosti a vzdělání, věděla jsem, že to je veliký problém, jelikož předškolní vzdělávání, interakce s vrstevníky a autorita učitelky, jsou pro dítě v tomto věku velice důležité, stejně tak, jako správný výběr dané instituce. Vzdělávání v předškolním věku je stěžejní a zkušenosti získané v tomto věku si s sebou neseme celý život. V době před dvaceti lety, každý rodič musel své dítě umístit do instituce, která byla dítěti přiřazena a nikdo se nezabýval, zda právě tato mateřská škola je vhodná pro jeho dítě, a zda vše vyhovuje správnému vývoji dítěte.

Čas se mění a dnešní doba již nabízí jiné možnosti a varianty v řadách mateřských škol. Ve svém okolí můžete najít jak školy standardní (státní), tak školy alternativní (některé státní, soukromé, církevní). Rodiče mají možnost výběru zařízení, které přesně vyhovuje jeho požadavkům na nejlepší možnou péči jejich dítěte. Vzhledem k tomu, že jsem některé mateřské školy sama navštívila, dobře vím, že ne každá škola je dobrá, a že ne každý učitel v předškolním zařízení je vhodný na tuto pozici. Proto je velice důležité výběru věnovat čas a značnou pozornost.

Během mého studia na vysoké škole, v době „baby boomu“ a v době nedostatku mateřských škol, jsem se proto rozhodla, že i přes nedostatek předškolních zařízení se pokusím zmapovat situaci v řadách generace dnešních rodičů a zjistím, jak se věnují výběru vhodného zařízení pro jejich děti, zda shánějí informace, a zda se snaží dítě umístit do pro ně vhodné mateřské školy. Nebo naopak jsou rádi, že jejich dítě může být

umístěno v mateřské škole blízko jejich bydliště či zaměstnání a o více se nezajímají.

Diplomová práce je teoreticko-empirická. V teoretické části se zaměřím na předškolní věk dětí, co je pro děti v tomto věku charakteristické, jejich potřeby, vývojová specifika. S tímto by pak úzce měly souviset požadavky rodičů na vhodnou mateřskou školu pro jejich dítě. Jak by mateřská škola podle rodičů měla vypadat, co splňovat, jak s jejich dětmi pracovat. Nastíním zákony a vyhlášky, které jsou pro předškolní vzdělávání směrodatné, kterými se každá škola musí řídit. Zmíním Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání- kurikulární dokument, který nastiňuje státem dané podmínky pro předškolní vzdělávání. V neposlední řadě stručně přiblížím existující typy mateřských škol, co je jejich záměrem, v čem jsou typické a čím se odlišují od ostatních. Jsou to například školy s alternativním programem (Montessori, Waldorfské, Zdravé školy), školy církevní, soukromé.

V empirické části provedu dotazníkové šetření zaměřené na rodičovská kritéria, co se výběru mateřských škol týče. Výzkum obohatím o individuální rozhovor jednoho z dotazovaných rodičů a zároveň o rozhovory s ředitelkami mateřských škol. Zde se dozvíme, jak situaci vidí ty, které jsou s touto problematikou v denním kontaktu. Na úplný závěr mé práce se budu snažit objektivně shrnout interpretaci zjištěných dat a provést závěr mého šetření.

Má diplomová práce by měla vést ke zjištění, jaká kritéria mají rodiče v dnešní době pro výběr mateřské školy pro své dítě. Co je při výběru ovlivňuje a zda se těmito kritérii řídí.

A. TEORETICKÁ ČÁST

1. Předškolní věk dítěte a mateřská škola

1.1. Předškolní věk dítěte

Předškolní období navazuje ve třech letech na věk batolecí a končí v šesti letech, kdy plynule přechází do období školního věku. V předškolním věku dochází k mnoha změnám v chování dítěte. Charakteristikou období předškolního věku je velká dynamika vývoje v jednotlivých oblastech. Dochází zde k mnoha vývojovým změnám, které se uskutečňují pod vlivem činitelů biologických či sociálních, případně působením jejich vzájemné interakce.

Znalost dětské psychologie a vývoje je velice důležitá pro práci s dětmi v daném vývojovém stádiu. Podle toho by se mělo s dětmi zacházet, pracovat a vybírat pro ně aktivity, které kladně působí na jejich celkový osobnostní rozvoj. Nejdůležitějším vývojovým úkolem tohoto období je zapojení dítěte do širšího sociálního prostředí. Dítě je připraveno navazovat vztahy mimo rodinu, vstupuje do mateřské školy. Zde může získávat to, co nemá v rodině a realizovat svůj hlavní zájem - aktivní a iniciativní sebeprosazení ve skupině vrstevníků. Některé ze změn v oblasti motorické, řečové, rozumové či sociální budou uvedeny v následujícím textu.

Vývoj motorický

Dítě vstupující do mateřské školy je vybaveno základními pohybovými dovednostmi, dále se zdokonaluje jeho pohybová koordinovanost. Dítě v předškolním věku rádo běhá, skáče, leze po žebříku, hází s míčem. Budují se základy některých sportovních činností (např. jízda na kole) a dochází ke zpřesňování pohybů jemné motoriky. Pro předškoláka má neopomenutelný význam rozvoj dovedností jakými jsou stříhání, lepení, modelování. Vývoj jemné motoriky je patrný převážně v kresbě. Postupně je dítě schopno napodobovat čáry (vertikální, horizontální) a geometrické obrazce (kruh, kříž, čtverec, trojúhelník). Vývoj formálního zpracování kresby lidské postavy (od hlavonožce až ke správnému zobrazení lidské postavy) ukazuje na stále se

zvyšující grafomotorické dovednosti. Úroveň jemné motoriky je zřejmá i v dovednostech sebeobsluhy - dítě se učí samo oblékat, svlékat, obouvat si boty, vázat tkaničky. Stává se samostatným v jídlu, učí se používat příbor.

Vývoj poznávacích procesů

V oblasti vnímání mají jako v období kojeneckém a batolecím význam dotykové smysly (hmat, chuť), stále více se rozvíjí vnímání zrakové a sluchové. Ke konci předškolního věku narůstá schopnost diferencovaného vnímání, což je i požadavkem pro úspěšný nástup do školy. Předškolák vykazuje dobrou úroveň konkrétní paměti, zejména ve spojení se zrakovým vnímáním (zájem o vizuální hry např. Pexeso) a řečí (reprodukce říkanek, pohádek). V činnostech charakteristických pro předškolní věk (úkolové hry, kreslení) dítě začíná rozvíjet a využívat záměrnou pozornost. Schopnost koncentrace je však spíše krátkodobá. Myšlení předškolního dítěte se nachází ve fázi tzv. prelogického názorového (intuitivního) myšlení. Je vázáno na názorné poznání a ne vždy se zde uplatní principy logiky.

Vývojem dětského myšlení se zabýval Jean Piaget¹ v jeho teorii kognitivního vývoje. Piaget viděl vývoj intelektových schopností jako čtyři etapy, přičemž každá z nich znamená objevení se nových schopností, které umožňují velkou reorganizaci dětského myšlení. Vývoj závisí z velké části na aktivní interakci dítěte s prostředím – vědomosti vycházejí z činnosti.

Piaget pohlíží na dítě jako na malého "badatele". Dítě provádí určité pokusy s věcmi a lidmi kolem sebe i samo se sebou; zkouší, co se stane, když... Vytváří si své "pracovní teorie" o tom, jak svět asi funguje. Při každé nové události, při setkání s novým objektem, dítě nejprve zkouší použít dosavadní "pracovní teorii". Teprve když jeho "teorie" nefunguje, obmění ji nebo vypracuje novou. Piaget místo "pracovní teorie dítěte" používá odborný termín **schéma**. Každou novou událost, nový objekt, se dítě nejprve

---

¹ Švýcarský filosof, přírodní vědec a vývojový psycholog, známý díky jeho teorii kognitivního vývoje, průkopník konstruktivistické teorie znalostí.

snaží začlenit do hotového schématu. Tento proces označuje Piaget jako **asimilaci**, která tedy znamená zahrnování do schématu, které se zatím osvědčilo. Když však nová událost nebo nový objekt nezapadají do osvědčeného schématu, pak dítě původní schéma modifikuje, reviduje, přizpůsobuje nové situaci. Tento proces nazývá Piaget **akomodace**.

Myšlení dětí a jejich chápání světa vzniká na základě rovnováhy mezi asimilací a akomodací. K tomu, aby Piaget poznal zvláštnosti dětského myšlení, použil metodu klinického rozhovoru. Vybral si situace kolem předmětů, činností s nimi a přitom si s dětmi povídal. Své otázky a úkoly měnil podle měnící se situace, podle činnosti dítěte, jeho postojů a slovní zásoby. Tak se mu podařilo prozkoumat spontánní i promyšleně navozené chování a prožívání dětí různého věku. Dospěl k závěru, že kognitivní vývoj dítěte prochází určitými stádii. Jejich počet se v různých pracích pohybuje od tří do pěti. My budeme mluvit o prvních dvou, které se týkají dětí do školního věku.

První stádium Piaget pojmenovává jako *senzomotorické*. Dítě v tomto období objevuje svět svými smysly, motorikou, odlišuje sebe sama od ostatních objektů, buduje se u něj pojem stálosti objektu, což svědčí o mentální reprezentaci nepřítomného objektu. Důležitými procesy jsou motorická aktivita, vnímání a experimentování.

Druhé stádium tzv. *předoperační* se vyznačuje tím, že se dítě učí užívat jazyka. Myšlení je egocentrické (dítě vidí vše jen ze svého hlediska, nedokáže se na problém podívat z pozice druhého). Chápe některé vztahy a problémy, ale řeší je v přílišné závislosti na tom, co právě vnímá. Dítě ještě nechápe určitá pravidla činností, určité operace, dokáže třídit objekty, ale převážně pouze podle jedné charakteristiky. Důležitými procesy jsou řeč, tvoření představ a jednodušší myšlení. V předškolním věku se utvářejí základní dovednosti pro budoucí schopnosti dětí učit se novým věcem. Děti v tomto věku se učí nápodobou, proto je obzvlášť důležité, jak se rodiče či učitel před dítětem chovají, co dělají, jak mluví. To vše se odráží později v chování dítěte. Myšlení je názorné, konkrétní a je subjektivně zkresleno, vázáno na přítomnost (tzv. prezentismus). Dítě nerespektuje plně všechny znaky reality ani zákony logiky (tzv. prelogické uvažování). Dítě se dokáže soustředit pouze na 1 věc a pomocí fantazie si dítě upraví realitu tak, aby pro ně byla srozumitelná a přijatelná.

Přibližně se vstupem do školy vstupuje dítě do stádia *konkrétních operací*. (D. Fontana, 2006)

V úsudkové činnosti dítě dovede posuzovat jen jeden parametr (např. při porovnávání množství tekutiny ve skleničce se řídí pouze její výškou, ale už ne šířkou). V myšlení předškolního dítěte se objevuje **egocentrismus** - subjektivně posuzuje dění ze svého zorného úhlu, magické - přání dítěte a fantazie zkreslují úsudek a **arteficialistické** - dítě si myslí, že všechno kolem něj se vyrábí ("Jak se vyrábí strom?"). Úroveň myšlení se projevuje v činnostech - např. v kresbě či hře. Záměr nakreslit souvisí se schopností vytvořit si vnitřní představu zobrazované skutečnosti. Platí pravidlo, že předškolní dítě kresbou vyjadřuje to, co o předmětu ví, nikoli to, jak předmět vypadá. Zejména v kresbě lidské postavy si můžeme ukázat na zvyšování mentálních schopností nárůstem zobrazovaných detailů.

Vývoj emocionální

V předškolním věku je patrné bohaté emocionální prožívání, charakteristické velkými výkyvy mezi krajními polohami (dítě rychle přechází ze smíchu do pláče). Podněty z prostředí by měly být takové, aby u dítěte převažovaly kladné city. Vrcholí prožitky strachu, proto má význam klidné a nestresující působení na dítě. Sebepojetí předškolního dítěte se vztahuje k postojům a hodnocení dospělých. Dítě přebírá názor, že je špatné či dobré, protože je tak vidí maminka nebo učitelka.

Vývoj sociální

Přestože má i v tomto období pro socializaci dítěte význam rodina, započíná se se socializací do širšího prostředí. V mateřské škole dítě navazuje další vztahy (s kamarády, učitelkami). Osvojuje si nové role (role kamaráda, role žáka), v kterých je možné pozorovat některé osobnostní vlastnosti (obliba, dominantnost, bázlivost). Zralost předškolního dítěte se projeví v tom, jak je schopno navazovat kamarádské vztahy. Ty nejsou ještě trvalé, při výběru kamaráda se předškolák řídí pohlavím, zevnějškem či atraktivitou hračky, kterou kamarád vlastní.

Rozvoj sociálních dovedností je patrný ve hře. Předškolní děti jsou schopny kooperace při hře, podřizovat se pravidlům úkolové hry. Ve hře může dojít k transformaci zvýšené agresivity do soupeření. Upevňují se i pohlavní role, kde se kromě

biologických charakteristik promítají faktory ze strany prostředí (rodiče i učitelé mají jiné požadavky na chlapce a jiné na dívky). Rozdíly mezi pohlavími jsou dětmi chápány i existencí typických hraček pro chlapce a děvčata či typickou barevností oblečení (např. chlapec odmítá červené kalhoty, protože je to barva pro holky). U předškolního dítěte se budují záměrnou výchovou sociální kontroly. Na základě příkazů a zákazů se započiná s osvojováním norem, dítě se nachází v tzv. premorálním stádiu (po uposlechnutí/neuposlechnutí dospělého následuje odměna/trest). Přijetí a zvnitřnění norem signalizuje pocit viny, který se dostavuje, pokud dítě poruší pravidla stanovená dospělým.

Problematikou psychosociálního vývoje se zabýval Erik Erikson,² který rozdělil lidský život na osm stádií. U několika prvních byl částečně ovlivněn Freudem, ostatní pak konstituoval sám. V každém stádiu existují dva různé póly, z nichž k jednomu se člověk přikloní. Stádia následují po sobě tak, jak jsou uvedena. Teprve po rozřešení "konfliktu" jednoho stádia, se člověk přesouvá do dalšího. Pokud by tomu tak nebylo, dochází k vývojové stagnaci.

Lidský tvor v momentě kdy se narodí, se ocitá tvář v tvář světu, který by pro něj byl bez starostlivé péče lidí okolo něj velmi ohrožující a nebezpečný. V prvním roce života si tedy na základě toho jak je o něj postaráno, vytváří určitý základní postoj, který je odpovědí na otázky "Mohu světu věřit?" "Co od něj mohu čekat?" Jinými slovy jde o to, jestli se člověk naučí světu a lidem kolem sebe v zásadě důvěřovat či spíše nedůvěřovat. V tomto období dochází dle Eriksona ke konfliktu *mezi základní důvěrou proti základní nedůvěře* k okolnímu světu. Pro ty, kteří vychovávají či jinak pracují s dětmi je velice důležité porozumění zákonitostem dětského citového a sociálního vývoje. Dospělí musí s dětmi pracovat tak, aby kladně podporovali zdravý vývoj dítěte. Tak, aby dítě dospělo k důvěře k okolnímu světu. Pouze překonáním tohoto konfliktu se jedinec přesouvá do dalšího stádia. Ve druhém stádiu je důraz kladen na samostatnost, sebeovládání, nezávislost. Schopnost stát se autonomní jednotkou. Rodiče či pedagog

---

² Německý psycholog židovského původu, který je pokládán za stoupence neofreudismu. (1902-1994)

mohou tento proces podporovat nebo brzdit. Proto je nezbytná podpora autonomie dítěte ze strany dospělého, aby konflikt *autonomie proti studu a pochybám* mohlo dítě lehce překonat. Po vyjasnění tohoto konfliktu nastupuje třetí konflikt v životě jedince a to *iniciativa versus vina*. Mám být člověkem, který je iniciativní, tvořivý, něco dělá... a nebo někým, kdo se v podstatě za každou svou akci cítí provinile? I zde je nepostradatelný dospělý, který bude dítě motivovat k iniciativě a tvořivosti. Toto je poslední konflikt, který by dítě mělo překonat v předškolním věku. V mladším školním věku obecně se už dítě ocitá v situaci, kdy se rozhoduje o tom, zda půjde za nějakými cíli a bude se jich pilně snažit dosahovat nebo jestli rezignuje a bude se cítit méněcenně.

(Erikson, 1996)

Vývoj řeči

V předškolním věku dochází ke zdokonalení v řeči. Zejména je zřejmý posun ve výslovnosti jednotlivých hlásek (z nepřesné výslovnosti hlásek ve třech letech až k požadavku bezchybné výslovnosti při vstupu do školy). K pokrokům dochází také ve skladbě řeči. Na základě nápodoby dospělých dítě začíná používat složitější souvětí, nejdříve souřadná, později podřadná. V užití gramatických pravidel můžeme ještě nacházet chyby. Jazyk předškolního dítěte koresponduje s úrovní jeho myšlení. Vyskytuje se tzv. **egocentrická řeč** (dítě hlasitě komentuje svou činnost bez nutnosti existence "publika", kterému by byl verbální projev určen), stávající se nástrojem poznání, zpracování informací a myšlení, ale i možností vyjádření vlastních prožitků.

Potřeba dítěte ještě více se orientovat ve světě se manifestuje aktivitou v poznávání a růstem aktivní slovní zásoby (ze cca. 1000 slov ve 3 letech až na 5000 slov v 6 letech). Nelze si nepovšimnout zájmu dítěte o řeč - rádo vypráví, zpívá, poslouchá pohádky, učí se říkankám. Řeč má kromě funkce poznávací a komunikační i funkci regulační. Usměňování vlastního chování se děje nejprve ve formě hlasité řeči, až později dochází k rozvoji vnitřní řeči.

Význam hry

Hra je dominantní činností předškoláka. Aby byla hra hrou, musí vycházet z přirozenosti dítěte. Na rozdíl od učení hru nelze naplánovat, lze ji pouze usměňovat. Hra

je potřebou dítěte, která přispívá k jeho pozitivnímu ladění. Ve hře dítě symbolicky zpracovává nepříznivé zkušenosti. Hra proto může přinášet odreagování a zmírnění napětí. Nemalý význam má hra pro rozvoj kognitivních schopností (vnímání, myšlení, představivost, paměť a sociálních dovedností, navazování vztahů k vrstevníkům, spolupráce, soupeřivost). Hra umožňuje dítěti aktivně se prosadit a tím i podpořit sebedůvěru ve vlastní schopnosti. (Vágnerová, 2005)

Shrnutí:

Dítě v předškolním věku hledá hranice, co ještě může a co už ne. Velkou roli zde hraje temperament a výchova. Předškolní dítě bývá živé, zvědavé, rádo se pohybuje a rádo si hraje. V tomto období dochází k rozvoji myšlení, diferencovaného vnímání a také soustředění, díky kterému se dítě déle věnuje hře, poslechu či kresbě. Zvláštnosti v myšlení, vliv fantazie a dosud nerozvinuté časové vnímání předurčují i výchovné potřeby předškolních dětí. (Šmelová, 2004, s. 46) Děti mají potřebu učit se nové věci, zkoumat své okolí a klást otázky. Dochází k rozvoji myšlení, růst kapacity paměti, vytváření fantazie. Velice důležité je všechny podněty stimulovat a podněcovat. V tomto období se výrazně uplatňují dědičné vlivy a zároveň dochází k prvnímu odpoutání od rodiny. Nastává potřeba většího kontaktu s vrstevníky. Děti jsou ve společnosti svých vrstevníků šťastné a mateřská škola je k tomuto setkávání velice vhodnou příležitostí. (Matějček, 1998, s. 8)

Předškolní děti se vzdělávají především tím, co skutečně prožijí, pocítí. Vše, co si mohou vyzkoušet, osahat, co je osloví a co se jich nějakým způsobem dotýká. V tomto období je velice důležité věnovat dětem čas, pravidelně s nimi kreslit či malovat, aby se dítě naučilo správně držet tužku či štětec. Důležité je u dětí podporovat slovní zásobu čtením dětských knížek, naučit děti vnímat celky i části zrakem i sluchem, aby byly schopné syntézy a analýzy, které jsou pro čtení a psaní potřeba. Učit je samostatnosti v běžných činnostech jako je oblékání, stravování, obouvání a jiné. Zdokonalovat v jednání a komunikaci s dospělými, se kterými se dítě bude pravidelně stýkat. Naučit a upevňovat činnosti a návyky, které budou dítě provázet každý den, aby bylo schopné odejít připravené do školy (Matějček, 1996, s. 51).

1.2. Mateřská škola a příprava na povinné vzdělávání

Výchova předškolního dítěte se po staletí převážně odehrávala v domácím prostředí. Jan Ámos Komenský³ v díle Informatorium školy mateřské se vyslovil pro nutnost předškolní výchovy z hlediska svébytnosti dítěte a jeho specifických potřeb. Výchova založená na porozumění dětským potřebám a vývojovým zvláštnostem je zárukou správného vývoje celé společnosti (Kolláriková, 2001, s. 51). Změnu přinesla až doba, kdy rodiče začali odcházet za prací mimo domov. Nastala potřeba veřejné výchovné instituce, která by doplnila rodinnou péči. Tyto instituce měly spíše sociální charakter a děti se zde převážně hlavně hlídaly. Později, až po druhé světové válce se z nich staly instituce vzdělávací, které měly stanovené cíle výchovy a vzdělávání a byly včleněny do systému školství. Vznik předškolních institucí změnil hodnotu dětství a způsoby předškolní výchovy. Nezávazná a spontánní činnost byla doplněna o cílenou činnost pod odborným vedením.

„Mateřská škola je zařízením pro děti a děti by si ji vymyslely, i kdyby v dnešní podobě nebyla”. Tak zní velmi známá věta dětského psychologa, profesora Z. Matějčka, která vysvětluje mnohé. (Matějček, 2000, s. 47)

Mateřské školy jsou institucionální zařízení, jejichž historický vznik se datuje od poloviny 19. století. Předškolní vzdělávání se organizuje převážně pro děti od tří do šesti let⁴. Mateřská škola připravuje dítě na následné povinné primární vzdělávání a ulehčuje mu tak přechod z rodinného prostředí do základní školy.

Do r. 1990 se naše školství ubíralo cestou jednotné školy. Pedagogové v mateřských školách měli k dispozici pedagogickou dokumentaci v podobě normativních osnov⁵, jednotných časově tematických plánů a metodických příruček, které do značné míry sjednocovaly podobu škol, unifikovaly práci pedagogů a novelizovaly požadavky na děti. Práce podle nich však mnohdy omezovala aktivitu dítěte, málo respektovala jeho

---

³ (1592-1670) byl poslední biskup Jednoty Bratrské, český teolog, filosof, pedagog a spisovatel.

⁴ Nový školský zákon umožňuje odložit povinnou školní docházku nejdéle do zahájení školního roku, v němž dítě dovrší osmý rok věku.

⁵ Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy

potřeby a nedostatečně reflektovala jeho individuální předpoklady a vnitřní motivy. Demokraticko-společenské změny po roce 1990 otevřely prostor pro pedagogickou autonomii škol i pro individuální svobodu pedagoga a dítěte. Tyto změny, deklarované zejména Bílou knihou⁶, se do činnosti mateřských škol začaly promítat poměrně rychle. Předškolní instituce začaly poskytovat počáteční vzdělávání v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb. (školský zákon)⁷ vydaným a řízeným požadavky a pokyny Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (MŠMT ČR)⁸. Byl uvolněn dosavadní centralizovaný systém ve prospěch nižších článků, tj. krajů, obcí a jednotlivých škol. Školy získaly právní subjektivitu, tedy jistou samostatnost nejen v rozhodování o personálních, organizačních, ale také finančních a vzdělávacích otázkách. Na financování škol se vedle státu, který i nadále nese nejvyšší tíži nákladů, podílejí i obce, rodiče, do jisté míry zaměstnavatelé a zřizovatelé nestátních škol.

Obsah i cíle vzdělávání v mateřských školách, jsou podloženy kurikulárním dokumentem v podobě Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání⁹. Školy si na základě tohoto dokumentu vytváří vlastní Školní vzdělávací program, který školu specializuje a podle kterého škola dále pracuje.

Předškolní vzdělávání se orientuje k tomu, aby si dítě od útlého věku osvojovalo základy klíčových kompetencí a získávalo tak předpoklady pro své celoživotní vzdělávání. Mateřská škola se organizačně dělí na třídy, do kterých je možno zařazovat děti stejného či různého věku. Cílem institucionálního předškolní vzdělávání je nejen doplňovat výchovné působení rodiny, ale také ji podporovat a v krajních případech i nahrazovat. Pomáhá zajistit dítěti prostředí s dostatkem přiměřených podnětů k aktivnímu

---

⁶ Národní program rozvoje vzdělávání v České republice. Formuje vládní strategii v oblasti vzdělávání. Strategie odráží celospolečenské zájmy a dává konkrétní podněty k práci škol (MŠMT)

⁷ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Tento zákon nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2005, s výjimkou ustanovení § 20 odst. 3, 5 až 7, které nabylo účinnosti dnem vyhlášení, a s výjimkou ustanovení § 77 až 79, § 80 odst. 3 až 10, § 81 odst. 1 až 8 a § 82 odst. 3, která nabývají účinnosti dnem 1. září 2007.

⁸ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České Republiky

⁹ S platností nového školského zákona se Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání stává směrodatným dokumentem pro pedagogy předškolního vzdělávání, dále pak pro zřizovatele vzdělávacích institucí a jejich odborné a sociální partnery.

rozvoji a učení. Předškolní vzdělávání má dítěti poskytovat odbornou péči, smysluplné obohacení denního programu, vytvářet dobré předpoklady pro pokračování ve vzdělávání a maximálně podporovat individuální rozvojové možnosti dětí a respektovat jejich individualitu.

„V současném pojetí mateřských škol se nacházíme v etapě přijetí a naplňování moderního pojetí pedocentrické orientace. Dítě, péče o něj a rozvoj jeho dispozic je jejím základem. Každé dítě je respektováno jako osobnost, má své individuální potřeby a zájmy a ty nás vedou k nacházení metod a aktivit, které je možné dále rozšiřovat a připravovat tak dítě na další vzdělávání“. (Kořátková, 2008 st. 86)

Předškolní vzdělávání by se mělo maximálně přizpůsobovat vývojovým fyziologickým, kognitivním, sociálním a emocionálním potřebám dětí tohoto věku. Mateřské školy mají podle RVP PV uplatňovat metody prožitkového a kooperativního učení, převážně formou hry. Významnou roli v procesu učení sehrává spontánní sociální učení založené na principu nápodoby.

Vzdělávání zahrnuje aspekty výchovné i vzdělávací, tedy zajištění zdravého rozvoje a prospívání dítěte, jeho učení, socializace a společenské kultivace. Dnešní mateřská škola poskytuje dětem příležitost komunikovat s jinými dětmi, řešit konflikty, navazovat nová přátelství, učit se vyhrávat i snášet prohru, řídit se danými pravidly a cvičit se v ohleduplnosti. Děti jsou vnímány jako individuální osobnosti účastníci se procesu výchovy a vzdělávání jako aktivní subjekty.

Mateřská i základní škola musí koordinovat své požadavky tak, aby na sebe navazovaly a poznatky získané v mateřské škole byly využity, a naopak, aby mateřská škola připravovala na faktické požadavky základní školy. Protože velká odlišnost zaměření institucí by mohla způsobit nepřípravenost dítěte pro nároky základní školy, které by pak nemělo šanci zvládnout požadavky základní školy. (I. Gillernová, 2003)

Počátek školní docházky je pro dítě velmi náročnou životní etapou a úlohou rodiny a mateřské školy je dítěti toto období maximálně usnadnit a řádně dítě na tento přechod připravit. Vstup do základní školy je možný pouze tehdy, když je na to dítě

dostatečně zralé. Většina současných rodin tuto podporu své výchovy potřebuje a v mnoha případech vyžaduje. Děti potřebují bezpečné místo pro hraní, navazování kontaktů s jinými dětmi a naopak rodiče potřebují mít k dispozici zařízení, které zaopatří jejich děti, aby mohli lépe koordinovat svůj čas mezi zaměstnáním, rodinou a dalšími požadavky společnosti (Bruceová, 1996, s. 16)

2. Legislativa mateřských škol

V této kapitole si přiblížíme, jaká opatření vydává stát, do jaké míry běh mateřských škol koriguje, hlídá a legislativně upravuje. Každá mateřská škola v ČR musí plnit dané podmínky, aby mohla být zařazena do sítě škol a školských zařízení. To znamená, že každá škola musí dodržovat zákony státu, vyhlášky, normy a vše s tím spojené. Zde uvádím seznam těch nejdůležitějších platných předpisů v resortu školství, mládeže a tělovýchovy dotýkající se předškolního vzdělávání.

2.1. Zákony

- **561/2004 Sb. (Školský zákon)**, *o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání*, ve znění zákona 383/2005 Sb. Tento zákon upravuje předškolní a jiné vzdělávání ve školách a školských zařízení, stanoví podmínky za nichž se vzdělávání a výchova uskutečňuje, vymezuje práva a povinnosti právnických a fyzických osob při vzdělávání a stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství.
- **562/2004 Sb.**, *kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona*
- **563/2004 Sb.**, *o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů*. Tento zákon upravuje předpoklady pro výkon činnosti pedagogických pracovníků, jejich další vzdělávání a kariérní systém a vztahuje se na pedagogické pracovníky škol a školských zařízení, které jsou zapsány do rejstříku škol a školských zařízení a na pedagogické pracovníky v zařízeních sociální péče.

2.2. Vyhlášky

- MZd¹⁰ č. **106/2001 Sb.**, o *hygienických požadavcích na zotavovací akce dětí*, ve znění vyhlášky č. 148/2004 Sb. Tato vyhláška upravuje hygienické požadavky na umístění, prostorové podmínky, ubytování, osvětlení, vybavení a úklid, zásobování vodou, odstraňování odpadků a splaškových vod, stravování a režim dne zotavovacích akcí.
- MŠMT č. **14/2005 Sb.**, o *předškolním vzdělávání*, ve znění vyhlášky č. 43/2006 Sb. Tato vyhláška se zabývá podmínkami provozu a organizace mateřských škol, počty přijatých dětí do tříd, jejich stravováním, péčí o zdraví a bezpečnost a také úplatou za předškolní vzdělávání, které zřizuje stát, kraj, obec či svazek obcí.
- MŠMT č. **64/2005 Sb.**, o *evidenci úrazů dětí, žáků a studentů*. Povinnost vedení záznamů o úrazu v knize úrazů, hlášení úrazu a povinnost zaslání záznamu o úrazu.
- MŠMT č. **72/2005 Sb.**, o *poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních*
- MŠMT č. **73/2005 Sb.**, o *vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných*
- MŠMT č. **107/2005 Sb.**, o *školním stravování*
- **268/2009 Sb.** o *technických požadavcích na stavby*
- MZd č. **410/2005 Sb.**, o *hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých*, ve znění vyhlášky 343/2009 Sb.

---

¹⁰ Ministerstvo zdravotnictví České republiky

2.3. Kurikulární dokumenty

Kurikulum je prostředkem realizace hlavního vzdělávacího úkolu moderní školy. Ve vyspělých zemích světa se stalo ohniskem vzdělávacích reforem v 90. letech 20. století, jejichž cílem je zvyšování kvality vzdělávacího standardu. Kurikulum je považováno za prostředek celoživotního vzdělávání člověka. Škola tak přestává být jen „učicí“ organizací, stává se tak součástí života člověka a kromě poskytování znalostí a dovedností formuje také jeho životní postoje a názory.

Walterová (1994) vymezuje kurikula v jeho komplexní podobě a přisuzuje jim tři základní oblasti. My na ně nahlédneme z hlediska mateřské školy:

Formální kurikulum- základní směřování školy- cíle, obsah, prostředky, organizace i získání předpokládaných dovedností (kompetencí).

Neformální kurikulum- začlenění dalších společných aktivit celé školy- spolupráce s rodiči, mimoškolní činnosti s případnou nabídkou pro veřejnost (dětská knihovna).

Skryté kurikulum- prostředí školy, vybavenost, zásady pro stravování, vzdělání učitelů...

2.3.1. Národní program rozvoje vzdělávání v České republice (*Bílá kniha*)

Národní program vzdělávání zpracovává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Jedná se o nejvyšší kurikulární dokument v ČR s celostátní platností. Národní program vzdělávání rozpracovává cíle vzdělávání stanovené tímto zákonem a vymezuje hlavní oblasti vzdělávání, obsahy vzdělávání a prostředky, které jsou nezbytné k dosahování těchto cílů. Z tohoto programu vycházejí a navazují na něj **Rámcové vzdělávací programy**, které jsou rozpracovány pro každý obor vzdělání- předškolní, základní, střední, základní umělecké a jazykové vzdělávání.

2.3.2. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Jedná se o program vycházející z Národního vzdělávacího programu. Zahrnuje obsah, rozsah vzdělávání, pravidla pro průběh vzdělávání, pravidla pro ukončení vzdělávání. Stanovuje základní pravidla a požadavky, které je nutno respektovat při

tvorbě vzdělávacího obsahu, při zajišťování podmínek vzdělávání, při volbě forem a metod práce, při vytváření prostředí pro institucionální vzdělávání předškolního věku. Určuje společný rámec, který je potřeba zachovávat u všech mateřských škol zařazených do sítě škol a školských zařízení. Na základě tohoto programu si každá mateřská škola vytváří vlastní **Školní vzdělávací program (ŠVP)**.

2.3.3. Školní vzdělávací program (ŠVP)

Je veřejný učební dokument, který si každá škola v České republice vytváří sama, aby realizovala požadavky Rámcového vzdělávacího programu pro daný obor vzdělávání. Je to jediný požadavek společný všem vzdělávacím programům připravovaným na školní úrovni. Školy tak mají značnou volnost v tom, jakým způsobem vzdělávací obsah pojmu a realizují, podle toho jak chce škola pracovat s dětmi, jaké k tomu má možnosti, jací učitelé ve škole učí a jaké metody používají. Právě v tomto se pak jednotlivé mateřské školy od sebe odlišují. Každá je tedy svým způsobem svébytná, specifická, originální. Rodiče se tak po přečtení ŠVP dané školy mohou rozhodnout, zda daná škola bude vhodná právě pro jejich dítě.

Vzdělávací obsah je uspořádán do pěti oblastí (**Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět**), které jsou prostředkem k integrovanosti učiva v praxi. Vzdělávací obsah slouží jako vodítko k tvorbě vlastní vzdělávací nabídky, která je formulovaná v podobě integrovaných bloků. Zaměření bloků by mělo vycházet z reálného prostředí dítěte a vázat se ke konkrétním tématům, která jsou dítěti blízká a srozumitelná. Předškolní dítě se tak učí a seberealizuje, získává a rozvíjí **klíčové kompetence** důležité pro následující život. Klíčové kompetence jsou v dokumentech obecně formulovány jako *soubory předpokládaných vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot*. Proces osvojování si kompetencí je dlouhodobý a začíná se realizovat již v předškolním vzdělávání. Pro tuto vzdělávací etapu jsou klíčové: **kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální**. Úroveň, kterou dítě obecně dosáhne, odpovídá přínosu ve vzdělávání, kterým může mateřská škola přispět k výbavě dítěte pro celoživotní učení. Předškolní vzdělávání by mělo zajistit předpoklady pro pokračování ve vzdělávání na základní škole (RVP PV, 2004).

3. Typy mateřských škol

V současné době je výběr mateřských škol dostatečně pestrý. Mateřské školy zde rozdělím do čtyř základních typů.

3.1. Běžné mateřské školy

Tyto školy jsou právními subjekty. Obsah i cíle vzdělávání jsou podloženy kurikulárním dokumentem v podobě Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání vedoucím k rozvoji klíčových kompetencí a každá škola si vypracovává vlastní Školní vzdělávací program, který je dostupný všem a měl by být konzultován a spoluvytvářen s rodiči na základě prostředí a situace v dané lokalitě.

Do těchto běžných škol je možné integrovat i *děti se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP)*. Jsou to děti se zdravotním postižením jako je mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismus a vývojové poruchy učení nebo chování.

Formy integrace těchto dětí mohou být:

Individuální integrace neboli začlenění do běžné mateřské školy

Skupinová integrace- speciální třídy v běžných mateřských školách

Speciální mateřská škola- škola samostatně zřízená pro děti se zdravotním postižením

Zařazení dětí se speciálními vzdělávacími potřebami do běžné mateřské školy provádí ředitel školy na základě doporučení poradenského zařízení, popřípadě registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost a se souhlasem zákonného zástupce dítěte. Hlavním záměrem je, aby co nejvíce dětí se speciálními vzdělávacími potřebami mělo šanci vzdělávat se v přirozeném prostředí se svými „zdravými“ vrstevníky. Děti se tak lépe učí sociálním dovednostem, které jim usnadní kvalitnější život. Důležitý je pocit sounáležitosti a ne vyčleněnosti ze skupiny „zdravých“. Pro ostatní děti je přínos v tom, že se naučí přijímat různorodost lidí jako běžnou součást života. Integrace je přirozeným prostředkem pro pokládání základů tolerance a ohleduplnosti.

Mnoho běžných mateřských škol také provozuje jednotlivé speciální třídy pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami s upravenými vzdělávacími programy. Výhodou těchto tříd je menší počet dětí a odborné speciálně pedagogické vzdělání pedagogů. To vede k individuálnějšímu kvalifikovanému přístupu k dítěti se speciálními vzdělávacími potřebami. Integraci dětí se speciálními vzdělávacími potřebami se zabývá vyhláška č. 73/2005 Sb.

Do běžných mateřských škol můžeme zařadit také **speciální mateřské školy**, jejímž zřizovatelem je kraj a škola je zaměřena a uzpůsobena pro speciální práci s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami.

3.2. Soukromé mateřské školy

Vznik soukromých mateřských škol umožnila novela školského zákona už v roce 1990. Cílem bylo rychle odstranit nerovnováhu mezi nabídkou a poptávkou po vzdělávání jak co do počtu vzdělávacích příležitostí, tak co do jejich struktury. Školský zákon z roku 2004 neobsahuje pojem soukromá škola, nýbrž hovoří o jednotlivých zřizovateliích škol.

Školy běžně označované jako školy soukromé definuje jako školy, které jsou zřizovány jinou právnickou nebo fyzickou osobou než státem, krajem, obcí nebo registrovanou církví. Pokud je soukromá nebo církevní škola zařazena do školského rejstříku, je vzdělání v ní získané rovnocenné vzdělání získanému v analogických školách veřejných. Zařazení instituce do školského rejstříku je rovněž předpokladem pro jakýkoli nárok na přidělení finančních prostředků ze státního rozpočtu. Vzdělávání v soukromých školách se řídí rámcovým vzdělávacím programem stejně jako v mateřských školách státních. Soukromé mateřské školy mají velice často rozšířenou výuku cizích jazyků.

3.3. Církevní mateřské školy

Mateřské školy církevní jsou ve školském zákonu definovány jako školy zřizované registrovanou církví nebo náboženskou společností, která získala oprávnění školy zřizovat. Jedná se o školy, které zřizuje církev (u nás katolická, evangelická, židovská, protestantská) a tudíž se do nich promítají náboženské principy. Tyto školy mají ve světě dlouhou historickou tradici. Nacházejí se v mnoha zemích a od roku 1990

působí opět také v českém školství. Církevní školy mají vzrůstající tendenci. (Průcha, J. 2001, s. 47)

3.4. Mateřská škola s alternativním programem

Od roku 1990 byly u nás otevřeny možnosti i pro tzv. alternativní školy, které mají ustálené programy a v zahraničí fungují již řadu let. U nás jim kvůli jednotnému školskému systému školství a orientace na sovětský model vzdělávání po druhé světové válce nebyla umožněna existence. Takové vzdělávání je odlišné od vzdělávání nabízeného státem nebo jinými tradičními institucemi. Obvykle jsou spojeny s radikálními koncepcemi vzdělávání, jako odmítání formálního kurikula či formálních metod výuky. Stejně však jako na jiných školách se i zde plní RVP PV.

Průcha alternativní školy definuje ve své knize jako: *„Všechny druhy škol, soukromé i státní, které se odlišují od standardních škol dané vzdělávací soustavy. Odlišnost těchto škol spočívá v jiných způsobech organizace výuky nebo života dětí ve škole, v jiných kurikulárních strukturách, v jiných parametrech edukačního prostředí, v jiných způsobech hodnocení výkonů žáků, v jiných vztazích mezi školou, místní komunitou a rodiči“.*

První alternativní školy jsou označovány jako **klasické alternativy**. Radíme do nich tyto programy:

- Waldorfská mateřská škola (původ Německo)
- Mateřská škola Marie Montessori (původ Itálie)
- Daltonská mateřská škola (původ USA)

O něco později se v České republice některé mateřské školy začaly hlásit a připravovat programy, které nazýváme **moderními alternativami** a jsou to:

- Mateřské školy s programem Začít spolu (původem USA)
- Mateřské školy s programem podpory zdraví (původem ČR)

Klasické alternativy

Waldorfská škola:

Waldorfská škola je zřejmě nejrozšířenější typ alternativní školy, která vznikla na bázi reformně-pedagogického hnutí. Obecným cílem výchovně vzdělávacího procesu ve waldorfské MŠ je harmonický rozvoj dítěte předškolního věku s důrazem na oblast citovou a morální. Vzhledem k tomu, že dítě v této době potřebuje své síly k rozvoji a upevnění stavby orgánů a své tělesnosti, není tato výchova zaměřena pouze na rozvoj intelektu, ale je výchovou napodobováním. Je třeba poskytnout dětem co nejširší nabídku toho, co rozvíjí vůli, citění a myšlení a co tyto tři oblasti dává do souladu. Veškerá činnost je vedena vědomím, že dítě musí mít možnost spoluprožívat a spoluvytvářet život v MŠ a jejím blízkém okolí. Proto učitelka provádí všechny činnosti s dětmi (šije, maluje, peče chléb, apod.).

V oblasti rozvoje vůle je kladen důraz na poskytování vhodných vzorů k napodobování, vytvoření spořádaného okolí s pevným životním rytmem jako základem pro vnitřní jistotu a vlastní smysl pro pořádek, pěstování motorických a tělesných schopností.

V oblasti rozvoje citění jde o umožnění rozvoje tvůrčí fantazie prostřednictvím volné hry, pěstování sociálních, kulturních, uměleckých i vyjadřovacích schopností, při malování vnímání barev a jejich vnitřní podstaty, pomocí uměleckého zážitku z pohádek, přírody, říkadel a písní je dítě vedeno k prožití sebe sama v souvislostech kulturně historických i přírodních.

V oblasti myšlení je cílem zprostředkovávat a charakterizovat dětem určité jevy tak, aby samo dítě docházelo k vytvoření vlastních i obecných pojmů na základě vlastní zkušenosti, tvořit nevědomě působící zkušenosti a návyky, klást důraz na rozvoj řeči a možnost komunikace.

Principy a metody práce ve waldorfské MŠ vycházejí z anthroposofie - duchovní vědy, jejímž cílem je člověk chápaný ve své celistvosti jako bytost tělesná, duševní a duchovní. Anthroposofie vidí člověka a celý hmotný svět jako výraz působení

duchovních sil. Vývoj samotného člověka tak probíhá v přibližně sedmiletých cyklech. Každý člověk z tohoto pohledu prochází jednotlivými fázemi osobitým způsobem a v každé vývojové fázi jsou možnosti pro optimální rozvoj rozmanitých lidských vlastností a sil. V prvním sedmiletí je dítě zcela v zajetí smyslových vjemů, schopnost identifikace je v této fázi největší. Dítě má přirozenou potřebu rytmu nejen co se týká spánku a bdění, klidu a aktivity, ale i opakování pohybu, zvuku a rytmu. Proto je důležité rozdělení dne, týdne, měsíce i roku. Všechno se opakuje v pevném rytmu, střídá se napětí s uvolněním. S vědomím těchto vývojových zákonitostí jsou organizovány některé výchovně vzdělávací postupy v MŠ v úzké spolupráci s rodinou. (V. Jůva, 1996, s. 21)

Z hlediska organizace je život v MŠ podmíněn pevným rytmem roku, týdne a dne. Hlavními ročními slavnostmi jsou slavnost podzimní rovnodennosti a sv. Martina, v zimě adventní, mikulášská a vánoční slavnosti, Tři králové, Hromnice a Masopust a ve druhé polovině školního roku velikonoce a jarní slavnost, Otvírání studánek a svatojanská slavnost. Práce je zde vedena vědomím, že Země je živoucí organismus, který vždy po roce dospěje na tentýž bod. Čtyřem pólům ročních období odpovídají čtyři hlavní roční slavnosti, ke kterým jsou v průběhu roku připojeny další ve snaze uchopit jejich původní význam pro současnost. Slavení křesťanských svátků patří k této výchově a je velmi důležité pro pěstování určitých zvyků, poznávání obrazů a symbolů. Vše, co učitelka a rodiče s dětmi dělají nebo co děti nechají dělat, je nutno provázet plnou vnitřní účastí.

Montessori škola:

Jednou ze základních zásad metody Montessori je přístup k dítěti jako k *rovnocennému partnerovi* dospělých. Úplné respektování dětské osobnosti a víra v jeho schopnosti dává dítěti pocit vlastní důležitosti a zodpovědnosti za to, co dělá. Dítě je vedeno k samostatnosti naprosto přirozeně. Vychovatel dítěti zprostředkovává kontakt s okolím, ovšem pomáhá mu pouze v případě, kdy je o to požádán.

„ POMOZ MI, ABYCH TO DOKÁZALO SAMO“

Metoda Montessori také pomocí speciálních učebních pomůcek a vytvořením

vhodného prostředí podporuje přirozený zájem dítěte, pomáhá mu zafixovat si správné pracovní návyky i vytvářet svůj vlastní úsudek. Učitel by se měl zaměřovat na vlastní záporné povahové rysy namísto pozorování záporných vlastností dětí. Vzdělávací systém Montessori vychází z potřeb malého dítěte, učí ho rozvíjet jeho přirozené schopnosti a smyslové vnímání. Je výsledkem dlouholetého hledání a ověřování metod vzdělávání malých dětí v předškolních zařízeních a školách, ale také v rodině. Rodiče upozorňuje na závažnost jejich poslání, připomíná, že láskyplným a nerepresivním přístupem k dítěti mohou kladně ovlivnit život celé společnosti i budoucnosti lidstva. (Langrová, 1995)

Daltonská škola

Jedná se o vzdělávací metodu, jehož autorkou je Helena Parkhurstová. Základními pilíři jsou volnost, samostatnost, spolupráce. Hlavní myšlenkou daltonského plánu je odlišná organizace vzdělávání na rozdíl od jiných tradičních směrů. Dítě rozhoduje samo o své práci, samo si určuje tempo a učí se spolupracovat s ostatními dětmi. Daltonský plán není nikdy jediným systémem ve škole. Zařazuje se jako doplněk k tradičnímu školnímu systému. Každá škola si sama určuje, jak ho využije. (Průcha, J. 2001, s. 44)

Očekává se, že do České republiky přibude i Freinetovská mateřská škola, proto ji zde ve stručnosti uvádím.

Freinetovská škola

Tento typ školy pochází od francouzského učitele Célestina Freineta (1896-1966), který vypracoval koncepci, podle které se třída má vybavit různými pomůckami a pracovními kouty, ve kterých se děti mohou individuálně nebo ve skupinách věnovat činnostem v oblasti přírodních věd, techniky, domácí práce, umělecké tvorbě či jazykové komunikaci. Tyto školy jsou nejvíce rozšířeny ve Francii, Belgii a Nizozemsku. (Průcha, J. 2001, s. 42)

Moderní alternativy

Začít spolu (Step by step)

Je alternativní vzdělávací program, kombinující evropské tradice ve výchově dětí s moderními přístupy, které kladou důraz na samostatnost. Program respektuje individualitu dítěte, jeho nadání, prostředí, z něhož vyšlo, jeho osobní tempo. Posiluje sebedůvěru každého jedince, víru ve vlastní schopnosti, poznání sebe sama. Vede děti k obhájení a formulaci svých názorů a postojů, učí je vnitřní kázni a pracovním návykům formou projektů, pokusů, dramatizace aj. Děti pracují samostatně nebo ve skupinách, učí se spolupráci, toleranci a pomoci druhým. Děti jsou vždy pozitivně hodnoceny. Rodiče jsou vítáni jako partneři, kteří mají možnost kdykoliv navštívit výuku a spolupracovat.

Zdravá škola:

Zakladatelem zdravovědy (eubiotiky) u nás byl Mudr. Stanislav Růžička (1872-1946). Jelikož si každá škola vytváří vlastní projekt, nelze popsat konkrétní podobu školy. Obecně však platí, že zdraví ve Zdravé škole je chápáno jako celkový stav *fyzické, psychické a sociální pohody*. Zpráva českého výboru UNICEF z roku 1997 uvádí, že každé čtvrté dítě má strach ze školy (například kvůli vysokým, nízkým nebo nevhodným nárokům), proto se Zdravá škola snaží o celkově zdravou atmosféru spočívající na třech základních pilířích:

- *pohoda prostředí* (věcného, sociálního, organizačního)
- *zdravé učení* (smysluplnost, možnost výběru, přiměřenost, spoluúčast, spolupráce, motivující hodnocení, přirozenost, klidná a otevřená atmosféra, samostatnost, zaujímání vlastních postojů, hledání konstruktivních nápadů, uvědomění si odpovědnosti za své konání, podpora zvědavosti a spontánnosti, respektování potřeb jednotlivce, rozvoj komunikace, diferencovaný a individuální přístup k dětem - zadávání práce podle schopností, vytváření prostoru pro vzdělávání talentovaných dětí, včasná diagnostika, snaha o integraci postižených)
- *otevřené partnerství* (škola je modelem demokratického společenství, pořádá veřejné akce, spolupráce s rodinou apod.)

"Zdravá škola" je projekt Světové zdravotnické organizace pro Evropu, Evropské unie a Rady Evropy, které dotovaly práci v Národním centru podpory zdraví, jež se stalo koordinátorem pro ČR v roce 1991.

Považuji za důležité zde také zmínit, že pro děti předškolního věku existují také jiné instituce než pouze mateřské školy, kam rodiče mohou své dítě umístit, kde se pedagogové starají o správný a zdravý rozvoj dětí, o naplnění jejich potřeb a zároveň i zde se děti dostávají do kolektivu svých vrstevníků. Jedná se například o *miniškolky*, *firemní školky*, *anglické školky*, dále *mateřská centra*, *předškolní kluby a dětské koutky* nezařazených v síti škol a školních zařízení. Všechny tyto instituce, informace o nich a také ceny je možné vyhledat na internetu.

4. Kritéria rodičů pro výběr mateřské školy

Kritérium používáme jakožto termín, jímž označujeme nějaké objektivní měřítko, s jehož pomocí pak posuzujeme nějaký objekt.

Každý rodič má právo na to, vybrat pro své dítě mateřskou školu, která bude splňovat vše, co si rodič pro své dítě přeje, co od mateřské školy očekává. Kritéria pro takový výběr se u každého rodiče mohou lišit. Co je pro rodiče důležité, co nezbytné a co je naopak naprosto nepodstatné? Tímto se bude zabývat právě tato kapitola.

Jistě žádnému z rodičů není lhostejné, do které předškolní instituce bude jeho dítě zapsáno, kterou mateřskou školu bude dítě navštěvovat. Každý má určitou představu, co od mateřské školy očekávat a čemu se naopak vyhnout. Výběr mateřské školy považují za stejně důležité jako výběr školy. Rozvoj dětí by měl být kvalitní a systematický už od předškolního věku. Vhodné je nastudovat si literaturu věnující se tomuto tématu, vyhledat si mateřské školy v přijatelně vzdáleném okolí a zjistit kritéria mateřských škol pro přijetí dítěte. V neposlední řadě vybrané instituce navštívit a zjistit potřebné informace, které jsou pro rodiče zásadní. Mohou to být například: školní vzdělávací program dané instituce a s tím spojené zaměření mateřské školy, pracovní doba, množství kroužků, flexibilita, vzdělání pedagogů, množství dětí připadajících na jednoho pedagoga, výuka cizího jazyka, spolupráce školy s rodinou, strava, finance... Co je však výborné pro jednoho, nemusí být vhodné pro druhého. Typů mateřských škol je několik, což je velkou výhodou pro rodiče. Ti si mohou vyhledat a vybrat mateřskou školu vhodnou právě pro jejich dítě.

Popsala jsem zde kritéria, která byla uvedena ředitelkou mateřské školy, že by mohla ovlivňovat rodiče při výběru mateřské školy. Tato kritéria postupně vysvětlím na základě poznatků z platné legislativy, a uvedu vše potřebné, co by o daném kritériu měli rodiče vědět.

KRITÉRIA:

Vzdálenost mateřské školy: Vzdáleností rozumíme, jak daleko se mateřská škola nachází od bydliště či od zaměstnání, jak dlouho by zabrala doprava do mateřské školy a jakých dopravních prostředků by bylo zapotřebí. Vzdálenost bude zřejmě pro většinu rodičů jedno z nejtěžejnějších kritérií.

Umístění mateřské školy (okolní prostředí): Umístění mateřské školy nenařizuje žádný ze zákonů. Škola může být umístěna téměř kdekoliv, kde zřizovatel uzná za vhodné. Ideální je mateřská škola s přírodou v okolí, kam děti mohou chodit na vycházky. Ne příliš ideální je mateřská škola umístěná ve středu města, kde se vycházky uskutečňují na chodnících, a kde je zvýšené riziko střetu s dopravním prostředkem. Vzhledem k dosti často nepříznivé smogové situaci ve městech také děti nemohou trávit dostatek času na zahradách. Umístění mateřské školy považují za velice důležité. Někdy se opravdu vyplatí dítě dovést do mateřské školy vzdálenější, avšak v prostředí méně zdravotně závadném. Toto rozhodnutí záleží jen na rodičích či doporučení lékaře, pokud se jedná například o dítě alergické nebo jinak nemocné.

Finance: Vědět, kolik za co zaplatíme je zajisté důležité pro většinu z nás. Mateřské školy nabízejí širokou škálu cen za školné a stravné. Toto ovšem nejsou poslední peníze, které rodič musí investovat. Řada mateřských škol vybírá peníze na tzv. fond, který financuje výlety, kina, divadelní představení, ale i například ceny do soutěží aj. Jistě neopomenutelnou částkou budou také ceny kroužků, které mateřská škola nabízí, a které by si rodič pro své dítě zvolil. Vše dohromady může již dělat rozdíl několika stovek korun (v případě soukromých škol i tisíců korun).

Výše školného je upravována zákonem jen do té míry, že výše měsíční úplaty nesmí přesáhnout 50% skutečných průměrných neinvestičních nákladů (viz. Vyhláška č. 43/2006 Sb.). Výši úplaty za vzdělávání a školské služby stanovuje ředitel každé jednotlivé mateřské školy. O snížení nebo prominutí úplaty rozhoduje rovněž ředitel

školy (§ 123 odst. 4 školského zákona, č. 561/2004 Sb.).

Bezplatný je poslední ročník mateřské školy zřizované státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí. V posledním ročníku se vzdělávají děti, které dovrší v daném školním roce věku šesti let, nebo děti, kterým byl povolen odklad povinné školní docházky. Ceny státních škol jsou na většině našeho území spíše symbolické. Cenu stravného vyměřuje vedoucí provozu mateřské školy nebo ji udává provozovatel stravovacích služeb, od které jídlo mateřská škola odkupuje. Úplata za stravné je určena dle výše finančního normativu. Vyhláška č. 107/2008 sb. udává tabulku finančních limitů na nákup potravin.

Pracovní doba: Ve sbírce zákonů, vyhláše č. 43/2006 Sb. se dočteme podmínky provozu mateřských škol. Lze zřizovat pouze mateřské školy celodenní (provoz minimálně 6,5h denně a maximální 12h denně), polodenní (nejdéle 6,5h denně) a internátní (maximálně 12h denně vzdělávání a noční péče). Z toho vyplývá, že pracovní dobu si mateřská škola většinou udává sama dle potřeb většiny rodičů, kteří zde dítě umisťují. Záleží na dohodě a flexibilitě ředitele a pedagogů.

Pedagogové: jsou bezpochyby nejdůležitější součástí předškolního vzdělávání. Pedagogové vytvářejí klima školy a tak jistě mezi kritéria rodičů bude patřit i požadavek na vzdělání pedagoga, na jeho praxi, přístup k dětem. Zákon 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících udává požadavek na vzdělání pedagoga, a jiné náležitosti. Není však protizákonné zaměstnat člověka bez vzdělání a praxe na dobu maximálně pěti let, pokud během této doby nezahájí potřebné studium. Proto by se rodiče jistě měli o tyto věci zajímat a pedagogů se ptát. Nutné podotknout, že nestudovaný člověk nemusí vždy znamenat špatný, pro práci v mateřské škole nevhodný učitel.

Zdravý jídelníček a pitný režim: je jistě velice důležitý. Naštěstí toto za rodiče v jisté míře kontroluje vyhláška č. 107/2005 Sb. o školním stravování, která udává, jak by měl jídelníček a pitný režim v mateřských školách vypadat. Na vše pak řádně dohlíží krajská hygienická stanice. Jistě je možné najít určité typy mateřských škol s

pozměněnou stravou (bio, více ovoce, exotická jídla...), avšak důležitý zdravý základ je na všech mateřských školách hlídán. Ve vyhlášce najdeme tabulku výživových norem pro školní stravování.

Dodržování hygieny: Hygiena je velice důležitá nejen v mateřské škole. Požadavky na čistotu, dostatečně velké místnosti, světlo, zásobování pitnou vodou, teplo, nábytek přiměřený věku dětí aj., to vše je dáno vyhláškou č. 410/2005 Sb. a pravidelně kontrolováno krajskou hygienickou stanicí.

Počet dětí na jednoho pedagoga: je upravován vyhláškou č. 14/2005 Sb. Zákon udává kapacitu dětí mateřských škol. Maximální počet dětí na jednu třídu je dvacet osm dětí. Placeny jsou tak dva plné pedagogické úvazky. Pokud je v mateřské škole dětí méně, úvazky se snižují. Zajímavé ovšem je, že počet dětí na jednoho pedagoga se nemění v závislosti na věku dětí. Počet dětí na jednoho pedagoga se snižuje při integraci dětí se zdravotním postižením, dětí se specifickými vzdělávacími problémy či dětmi nadanými (viz. níže). V mateřských školách speciálních je maximální počet devatenáct dětí na jednoho pedagoga. Počet dětí se snižuje v situacích jako je například výlet, vycházka a jiné.

Kroužky: Množství a druhy kroužků v mateřské škole jsou pouze na výběru ředitele školy. Žádný zákon je nepřikazuje ani nezakazuje. Množství a druhy kroužků záleží na kapacitách mateřské školy, na flexibilitě ředitele, mnohdy na poptávce z řad rodičů a v neposlední řadě na nalezení kvalifikovaného vyučujícího.

Nežádánějšími kroužky z řad rodičů jsou zejména cizí jazyky. Ovšem ani odborníci se nemohou shodnout, zda jsou cizí jazyky v tomto věku dítěte vhodné či ne. Pokud ale dítě již zvládlo svůj mateřský jazyk, neměl by být cizí jazyk formou hry problémem.

Druhým velice oblíbeným kroužkem jsou různé druhy sportů. Pohyb je bytostnou potřebou každého dítěte. Dítě je velice aktivní, avšak nesmí být opomíjen potřebným odpočinkem. U dětí předškolního věku je třeba vyhnout se vytrvalostním výkonům (dlouhé pochody, lyžařské túry aj.) a závodnímu sportování. Dítě pak spotřebovává

příliš mnoho energie, kterou by tělo mělo věnovat růstu a výstavbě tkání. Tělesný vývoj může být zpožděn a harmonický vývoj může být porušen.

V každém případě musí jít o zdraví, nikoli o sport za každou cenu. (Matějček, 1998 s. 13) Vhodné jsou kroužky výtvarné, hudební, vše co dítě dobrovolně baví a zajímá. Dítě by se nemělo do ničeho nutit.

Zájmové aktivity: tímto rozumíme, zda škola pořádá pro děti výlety, ozdravné pobyty, navštěvuje divadla, kina, bazén, zoo a jiné. Toto vše je pouze na řediteli a aktivitě pedagogů, tudíž každá mateřská škola se v množství těchto zájmových činností bude lišit.

Minimální věk přijetí dítěte: Školský zákon 561/2004 Sb. vymezuje předškolní vzdělávání od tří let dítěte. Pokud je však volná kapacita, některé mateřské školy dovolují zapsání dítěte mladšího. Kritéria o přijetí si každá škola volí sama. Dítě většinou musí splňovat kritéria soběstačnosti, hygienických návyků apod. Pokud ovšem rodič pobírá rodičovský příspěvek od státu, může dítě navštěvovat mateřskou školu pouze pět dní v měsíci jinak rodiči nárok na rodičovský příspěvek zaniká.

Spolupráce s logopedem, speciálním pedagogem, psychologem: Touto problematikou se zabývá vyhláška č. 72/2005 Sb. Protože typickou činností předškolního věku je hra, také při preventivních logopedických aktivitách si děti společně s učitelkou hrají. Často se stává, že právě paní učitelka, která je s dítětem v každodenním osobním kontaktu, upozorní rodiče, že i přes nejrůznější cvičení nepostupuje řečový vývoj jejich potomka tak, jak by vzhledem k věku měl, a doporučí logopedickou péči. Díky logopedovi je možné předejít mnoha vývojovým vadám řeči. Rozvíjí slovní zásobu předškoláků, zlepšuje jejich vyjadřovací schopnosti, zabývá se smyslovým vnímáním, přispívá k rozvoji motorické dovednosti, a tím i k obratnosti mluvidel. Může účinně pomoci tam, kde vady a poruchy řeči vznikají na základě nesprávného mluvního vzoru, jako důsledek málo podnětného nebo jednostranně zaměřeného prostředí, nezralého sluchového či zrakového vnímání nebo neobratnosti mluvidel. V jiných případech pedagog doporučuje rodičům vyšetření jejich dítěte v pedagogicko-

psychologických poradnách. Tato speciální pomoc je převážně bezplatná.

Flexibilita školy: neboli přizpůsobení se požadavkům rodičů a potřebám dětí. Míra flexibility je pouze na řediteli a učitelích dané instituce. Flexibilitou myslíme například možnost přijít do mateřské školy později během dne, dávat dětem vlastní svačinu, zda děti mohou do školky nosit vlastní hračky, zda si mohou školní hračky půjčovat domů...

Spolupráce školy s rodiči: je jistě velice nezbytné kritérium pro některé rodiče. Vědět, zda pedagog naslouchá přání rodičů, zda ho průběžně informuje o všem důležitém, co se ve škole děje, zda rodič má právo mluvit do některých organizačních věcí školy. Pořádá-li mateřská škola akce pro rodiče či akce dětí s rodiči, umožňuje-li rodičům zúčastnit se mimoškolních akcí společně s dětmi a jiné.

Nemocnost: tou myslíme, jak často jsou děti z mateřské školy nemocní, jak často si přivádí úrazy během doby strávené v mateřské škole. Úrazovost se dozvíme z knihy úrazu, kterou každá škola musí dle vyhlášky č. 64/2005 Sb. vést. To vše poukazuje na to, jak se dětem učitel věnuje, jak moc bdí nad bezpečností a zdravím dětí. Zda pokud je jedno dítě nemocné doporučí rodičům nechat ho doma či tomu nevěnuje pozornost.

Náradí, náčiní, hračky: jsou důležitou součástí mateřské školy. Zajišťují dětem hru, pohyb, zlepšují motorickou dovednost, pomáhají jako pracovní pomůcky. Výběr těchto pomůcek záleží na řediteli školy, avšak pomůcky musí být nápomocné plnění ŠVP a také musí vyhovovat hygienickým normám výše zmiňované vyhlášky č. 343/2009 Sb., kterou se mění vyhláška 410/2005 Sb. o hygienických požadavcích na prostory zařízení pro děti

Zahrada: je pro mateřskou školu velice důležitá. Jak je veliká, bezpečná, jak se udržuje trávník, množství skluzavek, houpaček, prolézaček, v jakém stavu je pískoviště. To vše jistě bude většinu rodičů zajímat. I toto je však korigováno vyhláškou 343/2009 Sb. výše zmiňovanou.

Jaké výukové pomůcky škola používá: jistě nebude kritériem mnoha rodičů. Přeci jen většina přenechá výběr na kvalifikovaných učitelích. Avšak mohou se najít tací, pro které mohou být výukové pomůcky zásadní. Výukové pomůcky nejsou dány žádným zákonem ani nařízením. Měli bychom se o nich dozvědět v Školním vzdělávacím programu dané školy nebo se každý může informovat přímo u pedagoga či ředitele školy. Pomůcky by jistě neměl být problém si prohlédnout. Výběr je na řediteli.

Školní vzdělávací program (ŠVP): jak bylo již výše uvedeno, je veřejný dokument, který je legislativně zakotven v zákoně číslo 561/2004 Sb. (školský zákon), aby realizoval požadavky Rámcového vzdělávacího programu pro mateřské školy (RVP PV). Školy tak mají značnou volnost v tom, jakým způsobem vzdělávací obsah pojmu a realizují, kterým směrem mateřskou školu zaměří.

Homogenost a heterogenost tříd: Rozdělení tříd je pouze na rozhodnutí ředitele školy. Ze zákona se v českém vzdělávacím systému vymezují jako školy, v nichž jsou v jedné třídě vyučovány děti z více ročníků. Heterogenní školy existují většinou v obcích, kde malý počet žáků neumožňuje zřizovat samostatné třídy. V jedné třídě se tak setkávají děti různého věku. To má význam zejména pro rozvoj sociálních dovedností. Starší děti se stávají staršími kamarády, kteří o ty mladší pečují, podněcují je k dalšímu vývoji a předávají jim zkušenosti.

V průběhu docházky do mateřské školy dochází k proměně rolí. Po určité době se z mladších "opečovávaných" dětí stávají starší "pečující", kteří tak předávají štafetu sdílené zkušenosti dalším mladším dětem. Příprava programu v heterogenních třídách je pro učitelky náročnější. Je nutné volit takové aktivity, ve kterých se uplatní všechny děti bez ohledu na vývojové odlišnosti, případně realizovat některé činnosti v menší skupince dětí stejné vývojové úrovně. Nevýhodou malotřídních škol je bezesporu ekonomické hledisko. Náklady na jednoho žáka jsou obvykle mnohem vyšší než ve škole velké. Druhou nevýhodou je zvýšená náročnost práce pedagoga. (Průcha, J. 2001, s. 52)

Ovšem i ve velkých školách je možnost heterogenních tříd. Většina pedagogů

však preferuje práci ve třídě homogenní, jelikož jde o práci jednodušší. Děti jsou stejného věku a pedagog v práci a učení postupuje soustavněji a rychleji.

Zařazení náboženské tematiky: je možné najít nejen na školách církevních. Náboženskou tematiku zařazují také školy Waldorfské. Zda se náboženská tematika objevuje v mateřské škole by mělo být zjištěné ze školního vzdělávacího programu dané mateřské školy. Rodiče mají právo se rozhodnout, zda a jaké náboženství respektovat. Zda mateřská škola zařazuje náboženská témata či nikoli, záleží jen na řediteli školy.

Jistota přijetí sourozence: je jistě důležitá pro každého rodiče, který má více dětí, které začnou brzy mateřskou školu navštěvovat. Každému rodiči přijde vhod, pokud sourozenci mohou navštěvovat stejnou mateřskou školu. Toto je v kompetencích škol, tudíž ředitele a rodiče se to mohou dočíst v kritériích školy pro přijímací řízení. Mnoho škol zohledňuje sourozence a mají výhradní právo přijetí. Což je jistě dobrá zpráva pro každého rodiče.

Délka letních prázdnin: Organizací provozu mateřských škol v červenci a srpnu se zabývá vyhláška 43/2006 Sb. Provoz lze dle podmínek omezit či přerušit. Rozsah stanoví ředitel po dohodě se zřizovatelem. Informace o přerušení musí být oznámena rodičům dva měsíce předem. Zřizovatel by měl zabezpečit rodičům, kteří mají o docházku v letních měsících zájem umístění jejich dětí do náhradní mateřské školy v okolí. Ze zákona k tomu ovšem nemá povinnost.

Integrace nadaných dětí či dětí se specifickými vzdělávacími potřebami: Touto problematikou se podrobně zabývá vyhláška 73/2005 Sb. Je možnost integrace těchto dětí do „běžných“ mateřských škol. Škola musí plnit dané směrnice, počet dětí v kolektivu se úměrně snižuje a škola má nárok na asistenta pedagoga. Rodiče by si jistě měli zjistit, která mateřská škola tuto možnost nabízí.

Kladné reference, dobrá reklama, propracované internetové stránky, den otevřených dveří, možnost individuální návštěvy: jistě kladně ovlivní výběr každého z nás.

Většina škol se snaží zviditelnit a přilákat tak co nejvíce dětí. Na internetu najdete pečlivě vypracované stránky většiny mateřských škol, kde se dozvíte také mnoho potřebných informací o provozu školy. I přesto nikdy není na škodu školu osobně navštívit.

Vygenerováním uvedených kritérií získáme ta, které zákon úplně nenařizuje, nekoriguje a tudíž se mohou v každé mateřské škole lišit

Jsou to:

- Vzdálenost mateřské školy
- Umístění mateřské školy
- Finance
- Pracovní doba
- Kroužky
- Zájmové aktivity
- Pedagogové
- Flexibilita
- Spolupráce školy s rodiči
- Kladné reference

Na základě těchto vygenerovaných kritérií budu postupovat dále v empirické části, kde se pokusím zjistit, zda právě tato kritéria jsou pro rodiče stěžejní, jak je řadí dle důležitosti a také, zda a do jaké míry se rodiče výběru mateřské školy věnují.

B. EMPIRICKÁ ČÁST

Zatímco předchozí kapitoly se zabývaly teoretickými základy, následující praktická část se věnuje empirickému výzkumu zaměřenému na kritéria rodičů pro výběr mateřské školy. Pro tento výzkum jsem si zvolila explorativní metodu dotazníku a individuálního rozhovoru.

5. Výzkumný problém

Přechod dítěte do mateřské školy z rodinného prostředí vyžaduje ze strany dítěte určité schopnosti a vědomosti. Na děti jsou kladeny nové náročnější požadavky, musí si v novém prostředí najít novou identitu, vytvářet nové vztahy a učit se být v organizované skupině dětí. Na straně rodičů se tak objevují nové úkoly a požadavky, které vyplývají z potřeb jejich dítěte. Rodiče by se měli věnovat cílenému a individuálnímu výběru vhodné mateřské školy právě pro jejich dítě. Při dnešním rychlém tempu a značných pracovních povinnostech není pro mnohé rodiče snadné se věnovat svému dítěti. Mnozí ani přesně nevědí, co by jejich dítě mělo umět, či jakým způsobem dítě rozvíjet. Proto tu jsou mateřské školy. Jak a podle čeho vybírají rodiče tu nejlepší pro své dítě se pokusíme zmapovat v tomto šetření.

5.1. Základní výzkumná otázka a cíl práce

Záměrem empirického šetření je prozkoumat, podle čeho rodiče vybírají mateřskou školu pro své děti. Zajímá mě tedy odpověď na otázku: „Jaká kritéria mají rodiče při výběru mateřské školy?“

5.2. Výzkumný vzorek

Dotazník byl rozdán padesáti rodičům žijících ve městě Liberec a okolí. Jednalo se o náhodně vybraný vzorek rodičů. Jedinou podmínkou bylo, že se musí jednat o rodiče, kteří prošli výběrem mateřské školy pro své dítě v nedávné době a o ty, které výběr mateřské školy v nejbližší době čeká. Věk respondentů se pohyboval v rozmezí od dvaceti pěti let do čtyřiceti let. Vzdělání a zaměstnání bylo anonymní.

6. Dotazník

Proto, abych zjistila názory právě těch, kterých se tato problematika týká, vytvořila jsem dotazník, který mi poslouží k získání názorů a fakt a jiných potřebných informací od respondentů, kteří na zadané otázky anonymně odpovídali. Tento dotazník se skládá ze série otevřených a uzavřených otázek.

6.1. Zadání dotazníku

Vážení rodiče,

chtěla bych Vás požádat o vyplnění dotazníku, jehož data budou použita k vypracování mé diplomové práce na Karlově univerzitě na téma: “Rodičovská kritéria pro výběr mateřské školy”. Dotazník je anonymní a měl by vést k lepšímu monitorování toho, co rodiče v dnešní době od mateřských škol očekávají.

Vyplnění dotazníku bude trvat cca 20 min.

Za vyplnění dotazníku předem děkuji.

1. Jak důležité je pro Vás předškolní vzdělávání v mateřských školách pro rozvoj Vašeho dítěte?

- a, velmi důležité
- b, spíše důležité
- c, ani důležité ani nedůležité
- d, spíše nedůležité
- e, absolutně nedůležité

2. V dnešní době předškolní vzdělávání nabízí více typů mateřských škol. Jaké typy znáte?

.....

.....

3. Dle Vašeho názoru je:

- a, dostatek mateřských škol, není problém s umístěním dítěte do školy dle Vašeho výběru
- b, omezený počet míst, přesto je možné dítě umístit do mateřské školy dle Vašeho výběru
- c, nedostatek kapacit v mateřských školách, umístění pouze tam, kde je volno
- d, není možnost umístění
- e, jiná varianta.....

4. Seřad'te následující kritéria od 1-10 (1 nejdůležitější - 10 nejméně důležité)

- umístění, lokalita mateřské školy
- poplatky, finance spojené s výdaji za mateřskou školu
- nabídka kroužků, jazykové vzdělání
- vzdělání pedagogů, délka praxe
- pomůcky
- zdravá životospráva
- min. věk přijetí dítěte
- pracovní doba
- flexibilní příchod a odchod dětí
- počet dětí na jednoho pedagoga

5. Jaké umístění mateřské školy preferujete? (zaškrtněte pouze jednu možnost)

- a, poblíž domova
- b, poblíž zaměstnání
- c, v centru města
- d, v okrajové části města
- e, v části města s okolní přírodou
- f, na venkově

6. Jak daleko jste ochotni své dítě do mateřské školy dovážet?

.....km

7. Jakou částku jste ochotni měsíčně investovat do předškolního vzdělávání Vašeho dítěte? (školné, strava, kroužky, výlety v rámci mateřské školy...)

.....Kč

8. Jaké školní aktivity (kroužky) by podle Vás měla mateřská škola nabízet nad rámec základní výuky?

.....
.....

9. Zakroužkujte na dané stupnici, dle Vašeho názoru, důležitost lokality mateřské školy a důležitost kvality výuky.

(1- lokalita výrazně převyšuje nad kvalitou výuky, 10- kvalita výuky výrazně převyšuje nad lokalitou)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Lokalita									Kvalita výuky

10. Kolik dětí, by podle Vás mělo připadat na jednoho pedagoga v mateřské škole?

.....

11. Jakou pracovní dobu by mateřská škola měla poskytovat?

od.....do.....

12. Při výběru mateřské školy vás nejvíce ovlivní : (zaškrtněte pouze jednu možnost)

a, přátelé

b, internet, média

c, den otevřených dveří

d, individuální návštěva mateřské školy

e, rodiče dětí navštěvující danou mateřskou školu

f, jiné (vypište) .....

13. Koupili byste si příručku, která by Vám přiblížila typy mateřských škol na českém trhu a dala rady, jak správně postupovat při výběru mateřské školy?

ANO

NE

Bydliště:

Věk:

Věk dětí:

Děkuji vám za vaše odpovědi a názory.

První a druhá otázka byly do dotazníku dány proto, abychom zjistili, zda rodiče v dnešní době preferují umístění dětí do mateřských škol a zda vůbec se informují a zajímají o věci kolem mateřských škol. Vzhledem k výzkumné otázce se kritéria rodičů pro výběr mateřské školy mohou značně lišit u rodičů, kteří preferují umístění dítěte do MŠ a jsou informováni, než u těch, pro které je umístění dítěte do mateřské školy nedůležité a žádné informace nemají.

Třetí otázka ohledně kapacit v mateřských školách byla do dotazníku začleněna účelně a to kvůli tomu, abychom brali v úvahu možný problém ve vytváření kritérií rodičů. Je pravděpodobné, vzhledem k cílové otázce, že se budou lišit kritéria rodičů žijících v oblasti s nedostatkem kapacit a těch rodičů, kteří si mohou vybírat a svá kritéria tomu přizpůsobit. Proto jedním z důležitých kritérií pro výběr mateřské školy může být pro rodiče i dostatek kapacit v MŠ pro jejich děti.

Čtvrtá otázka je přímo mířena na srovnání uvedených kritérií rodiči, dle jejich preferencí a důležitosti. Díky ní můžeme získat přehled rodičovských kritérií. Některá kritéria z této otázky jsou podrobně rozebrány otázkami následujícími, které nám otázku číslo čtyři více specifikují.

Otázka pátá - kritérium lokality mateřské školy. Pokud rodiče určí jako důležité toto kritérium, víme, že lokalita je pro rodiče důležitá. Tato otázka nám ovšem upřesní, jaké umístění MŠ rodiče preferují, popřípadě v jakém prostředí by se měla škola nacházet. Kritériem rodičů tak bude najít MŠ, která přesně vyhovuje jejich představám.

Šestá otázka se věnuje vzdálenosti mateřské školy. Zda-li vzdálenost ovlivňuje výběr rodičů, jaká vzdálenost je pro ně vyhovující? Kolik kilometrů jsou ochotni rodiče své dítě do mateřské školy vozit? To vše se odráží v kritériích rodičů pro výběr mateřské školy a jejich cílem bude najít školu vzdálenou dle jejich představ.

Otázka sedmá reaguje na kritérium financí. Upřesňuje, kolik jsou rodiče ochotni měsíčně platit za mateřskou školu, stravné a kroužky svého dítěte. Kritériem rodičů tak bude najít mateřskou školu, která se finančně pohybuje kolem tohoto rozpočtu.

Osmá otázka rozepisuje podrobněji kroužky, které by podle rodičů měla mateřská škola dětem nabízet nad rámec výuky. Kritériem rodičů tak bude najít takovou mateřskou školu, která nabízí výběr takových kroužků, které rodič pro své dítě hledá.

V otázce číslo devět zkoumáme, jak si stojí kritérium lokality mateřské školy nad

kvalitou výuky v mateřské škole. Dvou zjevně nejdůležitějších kritérií. Mělo by být z odpovědí zjevné, jak veliký rozdíl mezi těmito kritérii je. Vzhledem k cílové otázce si zde upřesníme, které kritérium z těchto dvou považují rodiče za důležitější.

Otázka desátá doplňuje kritérium počtu dětí na jednoho pedagoga. Jestliže je toto jedno z důležitých kritérií, upřesní zde rodič, jaký počet dětí, by podle něho mělo na jednoho pedagoga připadat. Kritériem rodičů bude poté najít takovou MŠ, která se tomuto počtu nejvíce přibližuje.

Také jedenáctá otázka doplňuje odpověď čtvrté otázky. Pokud mezi důležitá kritéria rodičů patří pracovní doba mateřských škol, díky této otázce se dozvíme, jakou pracovní dobu by měla mít mateřská škola, kterou by si rodiče vybrali pro své dítě. Kritériem pro rodiče pak bude najít takovou mateřskou školu, která svou nabídkou pracovní doby vyhovuje danému kritériu.

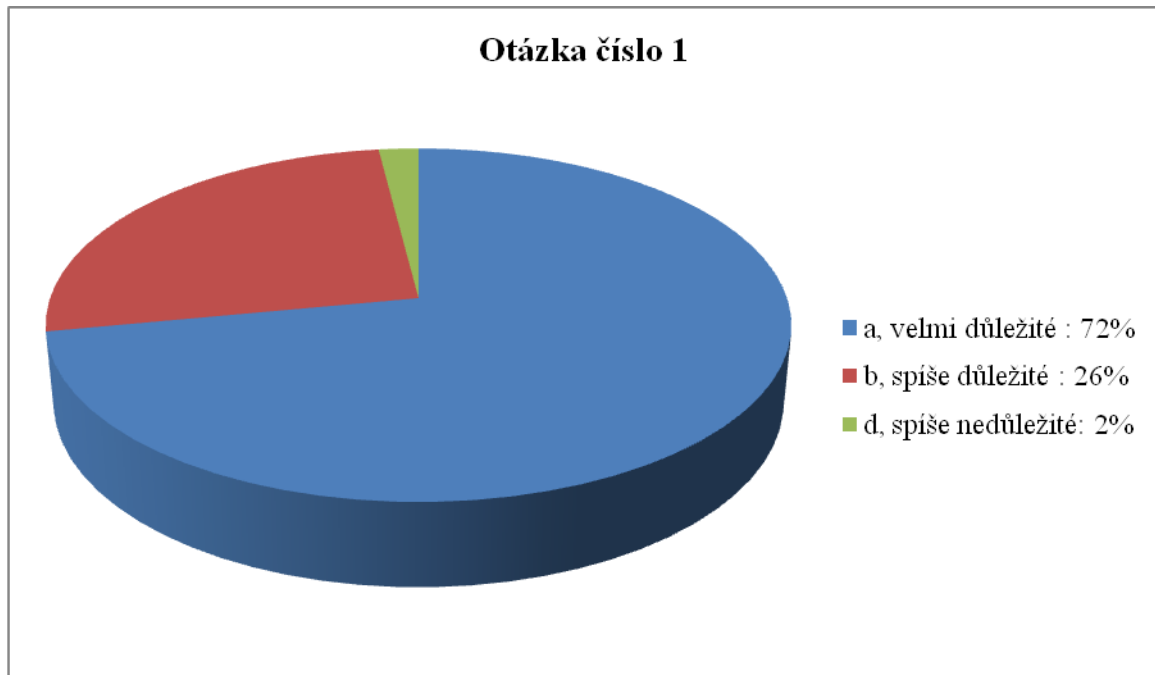
Předposlední, dvanáctá otázka, zjišťuje, kde rodiče sbírají informace o mateřských školách, kterým zdrojům důvěřují, a které nejvíce ovlivňují jejich rozhodování o výběru mateřské školy. Vzhledem k cílové otázce nám tato odpověď poukazuje kritérium kladné zpětné vazby (kladné hodnocení školy jinými rodiči, doporučení od známých, kladný ohlas v médiích), informovanost pak (jak již bylo dříve řečeno) celkově může ovlivnit kritéria rodičů pro výběr vhodné MŠ.

Poslední třináctá otázka je informativní, zda by u rodičů měla úspěch brožurka zaměřující se na výběr mateřské školy, která by mohla rodičům ulehčit jejich rozhodování a vysvětlí jim, co je při výběru mateřské školy důležité. Odpověď zároveň ukáže, zda rodiče mají zájem o tento druh informací, do jaké míry se o výběr vhodné MŠ zajímají. Opět informovanost může mít vliv na vytváření kritérií.

6.2. Vyhodnocení dotazníku

1. Jak důležité je pro Vás předškolní vzdělávání v mateřské škole pro rozvoj vašeho dítěte?

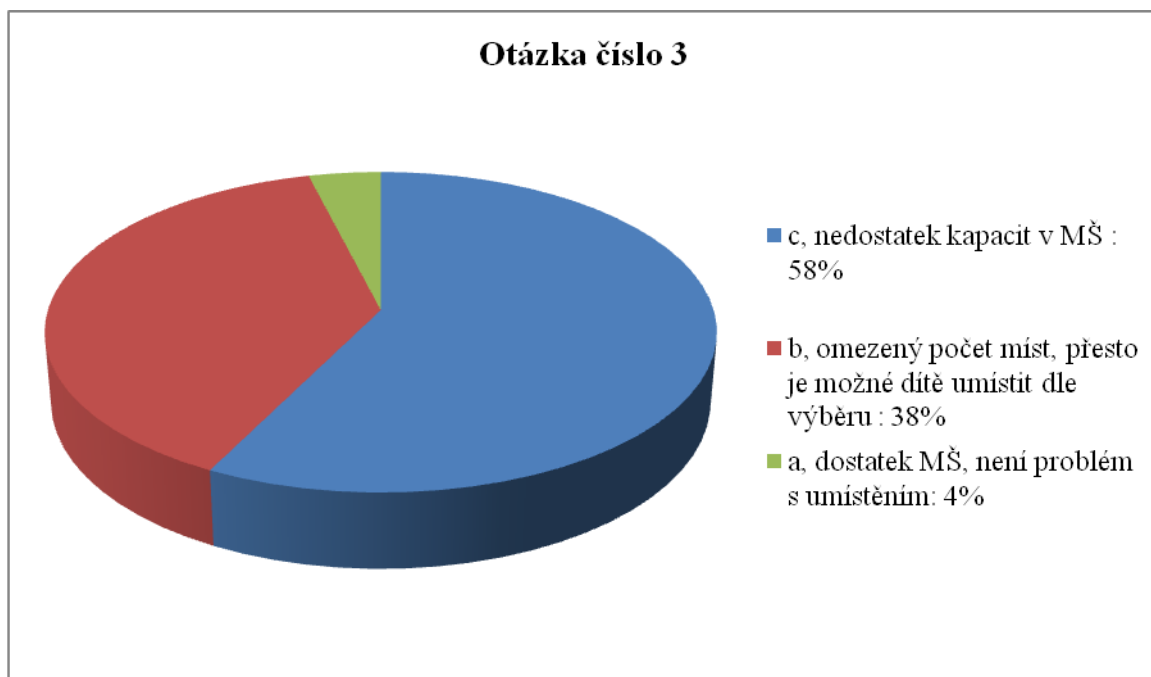
Z odpovědí na tuto otázku jasně vyplývá, že rodiče z Liberce a okolí považují předškolní vzdělávání za velmi důležité pro jejich děti.

2. V dnešní době předškolní vzdělávání nabízí více typů mateřských škol. Jaké typy znáte?

Rodiče uváděli mnoho typů a druhů mateřských škol. Nejčastěji uvedená byla škola státní (uvedlo 48 respondentů), často nazývaná též „klasická“. V mnoha odpovědích zazněly také školy jazykové (42 respondentů) či Montessori školy (uvedeno 25x). Méně uvedenými byly školy Waldorfské (16x), speciální (14x), soukromé (14x), církevní (11x), alternativní (10x) nebo týdenní (5x). Dále se objevily školy firemní (4x), integrované školy (3x), školy pro nadané děti (3), program Začít spolu (2x), Jenský plán

(2x) a Daltonský plan (2x). Z odpovědí je vidno, že rodiče mírný přehled o typech mateřských škol mají.

3. Dle Vašeho názoru je:

Z odpovědí na tuto otázku se dozvídáme, že více jak 50% dotazovaných se domnívá nebo má jisté zkušenosti s nedostatkem předškolních zařízení v Liberci a okolí.

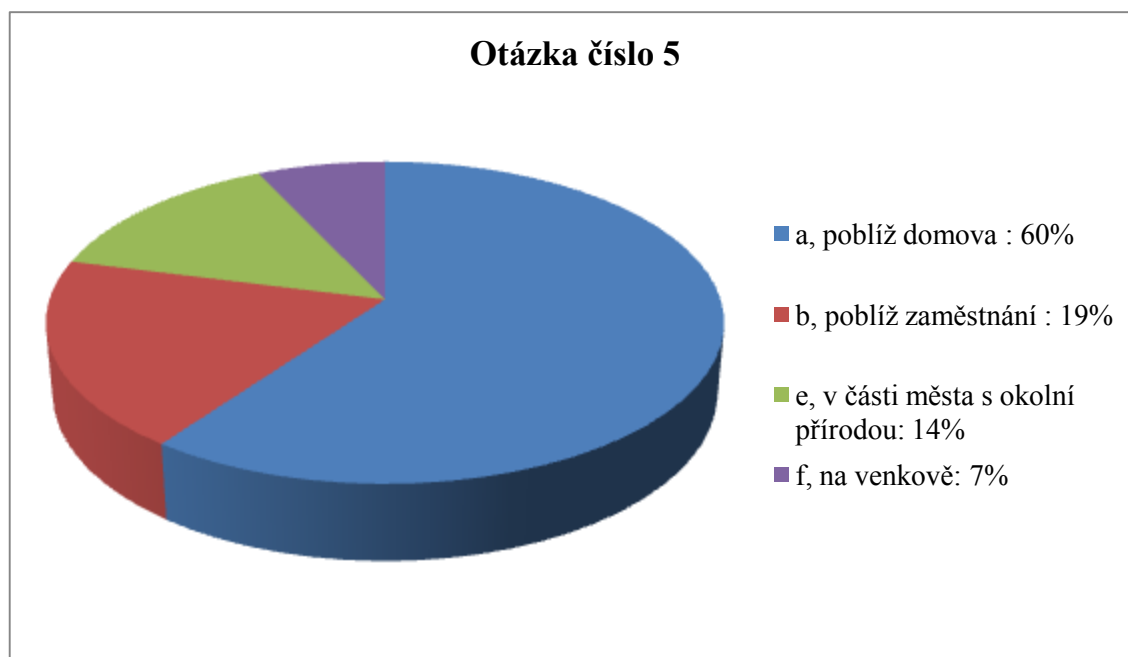
4. Seřad'te následující kritéria od 1-10 (1nejdůležitější-10 nejméně důležité)

umístění mateřské školy	1.
vzdělání pedagogů, délka praxe, vztah k dětem	2.
nabídka kroužků, jazykové vzdělání	3.
zdravá životospráva	4.
poplatky, finance spojené s výdaji mateřské školy	5.

počet dětí na jednoho pedagoga	6.
pracovní doba	7.
flexibilní příchod a odchod dětí	8.
pomůcky	9.
minimální věk dítěte pro přijetí do mateřské školy	10.

Z tohoto seřazení je patrné, že pro rodiče je nejdůležitější umístění mateřské školy, její vzdálenost od domova. (viz další odpověď). Na druhé pozici jsou pedagogové, jejich praxe, znalosti, vlídný přístup k dětem, zajištění vhodného klimatu v mateřské škole. Pomůcky a minimální věk přijetí dítěte jsou pro rodiče nejméně důležité.

5. Jaké umístění mateřské školy preferujete?

Na uvedeném grafu vidíme, že více jak polovina dotazovaných rodičů preferuje mateřskou školu poblíž domova.

6. Jak daleko jste ochotni své dítě dovážet do mateřské školy?

Průměr z celkových odpovědí je sedm a půl kilometru. Nejčastější odpovědí bylo deset kilometrů.

7. Jakou částku jste ochotni měsíčně investovat do předškolního vzdělávání Vašeho dítěte? (školné, strava, kroužky, výlety v rámci mateřské školy...)

Odpověď v Kč	Počet odpovědí
2000	10
1000	8
3000	7
1500	4
4000	3
1200	2
5000	2

Z těchto odpovědí je čitelné, že rodičům vyhovuje současný stav úplaty za školné a stravu ve státních mateřských školách, která se rámcově pohybuje v Liberci a okolí od 1000 Kč do 2000 Kč. Dražší soukromé mateřské školy tak mají šanci pouze u malého procenta dotazovaných rodičů.

8. Jaké školní aktivity (kroužky) by podle Vás měla mateřská škola nabízet nad rámec základní výuky?

Zcela nejčastější odpovědí byla výuka anglického jazyka (45x). Následoval sport (40x), hudební výchova a s ní spojená hra na hudební nástroj či zpěv (38x), tance (25x). Méně uváděnými pak logoped (8x), keramika (7x), bruslení (7x), výlety (6x) a jiné.

9. Zakroužkujte na dané stupnici důležitost lokality mateřské školy (1) nad kvalitou výuky (10)

Na tuto otázku většina rodičů zakroužkovala zlatou střední cestu, číslo pět. Na dalších dvou pozicích se nachází čísla tři a osm.

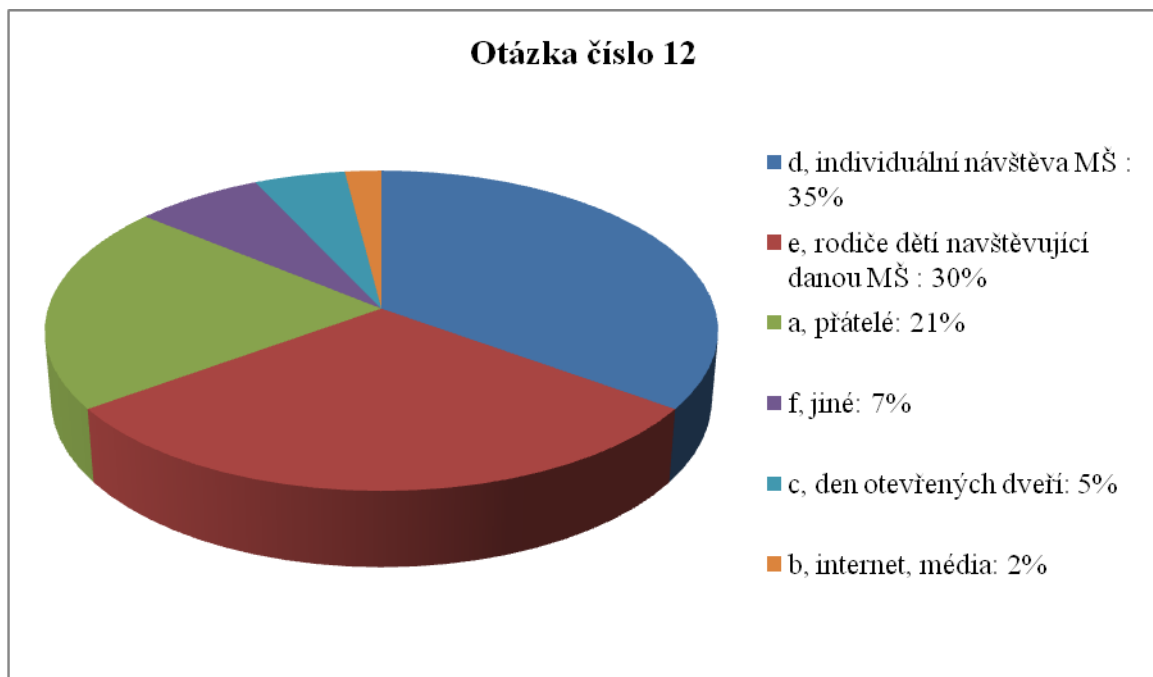
10. Kolik dětí v mateřské škole by podle Vás mělo připadat na jednoho pedagoga?

Podle nejčastějších odpovědí rodičů, ideálním počtem dětí na jednoho pedagoga by mělo být průměrně deset dětí.

11. Jakou pracovní dobu by mateřská škola měla poskytovat?

Nejčastějšími odpověďmi byla pracovní doba průměrně od 6h do 17h až 18h.

12. Při výběru mateřské školy vás nejvíce ovlivní :

Jak je patrné z grafového znázornění, většina dotazovaných rodičů preferuje individuální návštěvu mateřské školy, která je v jejich rozhodnutí také nejvíce ovlivní. Neméně důležitý je názor rodičů dětí, kteří danou mateřskou školu navštěvují.

13. Koupili byste si příručku, která by Vám přiblížila typy mateřských škol na českém trhu a dala rady, jak správně postupovat při výběru mateřské školy?

Odpověď na tuto otázku byla téměř vyrovnaná. Čtyřicet devět procent dotazovaných by příručku zakoupilo a padesát jedna procent ne.

RESUMÉ:

Odpověď na výzkumnou otázku „Jaká kritéria mají rodiče pro výběr MŠ“ zní: mezi nejdůležitější kritéria rodičů patří výhodné umístění MŠ od domova, zkušený pedagogický personál s kladným přístupem k dětem a v neposlední řadě dostatečné množství kroužků nad rámec výuky, cizojazyčné vzdělávání dětí.

7. Rozhovor

Pro tuto práci byl použit nestandardizovaný rozhovor, který umožňuje zaznamenat i širší souvislosti mezi zkoumanými fenomény, a dokonce i umožňuje vyloučit některé chyby, jež můžou vzniknout špatným porozuměním dotazovaného položené otázce. Jediné, co je při tomto typu interview předem dané, je výhradně jen záměr výzkumu (a to zjistit, jaká kritéria mají rodiče při výběru MŠ). Je možné otázky (a jejich formulaci či pořadí) měnit podle situace.

Rozhovory jsou směřovány na zjištění názorů těch, kteří pracují v mateřských školách. Vybrané rozhovory jsou zajímavé tím, že jsou provedeny s ředitelkou státní mateřské školy vesnické a ředitelkou soukromé mateřské školy umístěné ve městě. Každá z nich má tak jiné zkušenosti s rodiči a jejich kritérii. Odpovědi porovnáme s odpověďmi jednoho z rodičů. Cílem rozhovorů je zjistit, jak se liší kritéria rodičů zajímajících se o státní školy a rodičů dětí ze soukromé mateřské školy.

- **Rozhovor s ředitelkou Základní a mateřské školy ve Vítkově okres Liberec, Marií Pilařovou (35 let praxe v oboru)**

1. Paní ředitelko, jak je to, dle Vašeho názoru, v dnešní době s kapacitami v mateřských školách?

„V dnešní době není nadbytek kapacit v mateřských školách v Libereckém kraji a rodiče si musí místo pro své dítě zamlouvat hodně dopředu. Přesto celý Liberecký kraj by měl pokrýt kapacitně poptávku. Problémem je ovšem to, že většina volných míst se nachází v okrajových částech města či na vesnicích. S dovážením dětí dále od svého bydliště má však většina rodičů problém.“

Cílem této otázky bylo zjistit, jak vidí profesionál problematiku nedostatku kapacit MŠ v Liberci a okolí. Kritéria rodičů pro výběr MŠ tak mohou být tímto problémem ovlivněna. Ovšem z odpovědi vyplývá, že pro většinu rodičů důležitým kritériem je

nedovážet své dítě do vzdálené MŠ.

2. Kladou si podle Vás rodiče v dnešní době kritéria pro výběr mateřské školy?

„Musím říci, že se setkávám velmi zřídka s tím, že by mi rodiče kladli dotazy, co se týče chodu naší školy a už vůbec jsem se nesetkala s tím, že by rodič žádal o návštěvu během výuky, aby viděl, jak s dětmi pracujeme. V posledních letech se ovšem rodiče vše potřebné mohou dočíst na našich internetových stránkách.“

Tato otázka je přímo mířena na kritéria rodičů, co se chodu MŠ týče. Z odpovědi je patrné, že mezi kritéria rodičů ne často spadá vzhled MŠ, vybavení, velikosti prostor, ale ani množství dětí na jednoho pedagoga, práce pedagoga a jiné interní záležitosti MŠ. Otázkou je, zda si rodiče nezjišťují takové informace jinde...Ovšem není nad vlastní zkušenost a názor.

3. Jaké umístění mateřských škol podle Vás rodiče preferují?

„Určitě poblíž domova či po cestě do jejich zaměstnání. Pokud je příroda v okolí je to plus, avšak pro mnoho rodičů ne zcela prioritní.“

Cílem této otázky je zjistit kritérium umístění MŠ. Odpověď nám jen potvrzuje dotazníkový výzkum. Kritériem rodičů je MŠ nejlépe poblíž domova.

4. Jak daleko, dle Vašich zkušeností, jsou rodiče ochotni své dítě do mateřské školy dovážet?

„Myslím si, že hodně záleží na tom, kde rodiče bydlí a jak daleko dojíždí do práce. Pokud by si ale kvůli mateřské škole měli zajíždět, tipuji, že většina rodičů by s tím měla problém. Do naší školky dováží rodiče své děti maximalně 7km.“

Cílem této otázky je zjistit, jak daleko rodiče dovážejí své dítě právě do této MŠ. Vzhledem k základní otázce opět potvrzuje, že pro rodiče je důležitým kritériem právě vzdálenost MŠ od domova.

5. Jakou částku jsou rodiče ochotni v dnešní době měsíčně investovat do předškolního vzdělávání jejich dětí?

„To se určitě odvíjí od jejich měsíčních příjmů. V naší mateřské škole je školné 400 Kč na měsíc, strava 27 Kč na den, což měsíčně dělá 940 Kč, zdarma nabízíme kroužek anglického jazyka a hry na flétnu. Vybíráme navíc peníze do fondu na výlety, divadla či jiné akce. V průměru by rodičům mělo stačit max. 1200 Kč na měsíc. To je podle mého názoru velmi slušná cena, kterou si může dovolit investovat většinu rodičů.“

Záměrem otázky je zjistit finanční hranice dnešních rodin, kolik jsou ochotni do předškolního vzdělávání investovat. Z této odpovědi se dozvídáme, kolik stojí měsíčně státní MŠ. Vzhledem k této části nemusí být pro rodiče finance stěžejním kritériem, ovšem stále se zde nabízí otázka školného v soukromých MŠ.

6. Již jste se zmínila o kroužcích, které Vaše škola nabízí. Co jiného nad rámec běžné výuky nabízíte? Co si myslíte o kroužcích v mateřských školách?

„Ano, jak jsem již zmínila, nabízíme nad rámec běžné výuky kroužek anglického jazyka a hry na flétnu. Navíc do naší školy dojíždí 1x týdně logoped. Vzhledem k tomu, že jsme malotřídka a kapacita mateřské školy je pouze 20 dětí, podle mého názoru jsou dva kroužky maximum, které jsme schopni alespoň z části naplnit. Na velkých městských školách by i vzhledem k počtu pracovních sil bylo možné nabídnout více aktivit. Já jsem toho názoru, že v rámci běžného dne mají děti dostatek aktivit, a v tomto věku ještě není potřeba děti více zaměstnávat a zatěžovat. Kroužek by měl být spíše zábavný, seznamovací. K větší specializaci by mělo dojít až na základní škole. Co se týče cizího jazyka, doporučujeme tento kroužek dětem pěti až šestiletým (pokud se nejedná o dítě z rodiny, kde se mluví anglicky) a to pouze těm, které si již dostatečně osvojily mateřský

jazyk.“

Tato otázka je zaměřena na kroužky v MŠ nad rámec běžné výuky. Cílem je dozvědět se, zda jsou kroužky pro děti tak důležité a zda jsou rodiči tak vyhledávanými. Z této odpovědi je patrné, že i přes nabídku kroužků poptávka není až tak velká i přes to, že jde o kroužky neplacené. Ne vždy a všude tedy platí, že důležitým kritériem pro rodiče je dostatečný výběr kroužků.

7. V důležitosti výběru mateřské školy by podle Vás měla převažovat lokalita nebo kvalita výuky?

„Kombinace obou je perfektní. Lokalita a prostředí mateřské školy jsou určité důležité, zda děti mají dostatečně velkou zahradu, přírodu v okolí, menší počet aut či továren znečišťujících ovzduší. Avšak kvalita výuky je bezesporu mnohem důležitější. Špatný učitel, vychovatel, může speciálně v tomto věku dětskou psychiku i doživotně poznamenat.“

Z této odpovědi na otázku výběru dvou daných kritérií je patrné, že kritérium, které by mělo u rodičů převažovat dle názoru ředitelky je kvalita výuky.

8. Kolik dětí by mělo připadat dle Vašich dlouholetých zkušeností na jednoho učitele?

„Kapacita naší jednotřídky je 20 dětí. Ovšem maximum na jednoho učitele může být až 28 dětí. Rozdíl vidím, zda se jedná o jednotřídku, kde jsou smíchané děti od dvou do šesti let věku, či o třídu pouze dětí předškolních. Čím mladší děti, tím menší počet by měl připadat na jednoho učitele. Toto je velice individuální. Přibližně bych řekla, že ve třídě předškoláků by neměl být problém pro učitele věnovat se až dvaceti dětem, s mladšími dětmi (nebo postiženými) by se tento počet měl úměrně snižovat. Pro děti je tedy výhodnější být umístěno do třídy s menším počtem dětí na jednoho pedagoga, jelikož se jím vyučující může více a individuálněji věnovat.“

Otázka je mířena na názor ředitelky, jaký je ideální počet dětí na jednoho pedagoga a zda momentální počty jsou vyhovující. Vzhledem k základní otázce tato odpověď ukazuje, jaké by mělo být další rodičovské kritérium pro výběr MŠ.

9. Zmiňovala jste, že máte ve Vaší škole děti od 2 do 6 let. Znamená to tedy, že rodiče zde mohou zapsat i dvouleté dítě?

„Ano, přesně tak. Naše škola tuto možnost nabízí. Dítě však musí splňovat určitá pravidla jako nepoužívat plenku, samostatně používat WC, jíst samo a umět se zčásti obléknout. Ve většině případů se ovšem jedná o děti navštěvující mateřskou školu pouze pět dní v měsíci.“

Cílem této otázky je upřesnit, zda je možný zápis dítěte mladšího tří let do MŠ. Zde vidíme, pokud dítě zvládá základní sebeobslužné podmínky je možné dítě do MŠ umístit. Většinou tuto možnost ovšem využívají pouze matky stále na mateřské dovolené a dítě tak dochází pouze na zkrácenou dobu. Proto dosti často minimální věk přijetí dítěte do MŠ nepatří mezi důležitá kritéria rodičů.

10. Jaký je Váš názor na pracovní dobu, kterou by mateřská škola měla nabízet. Nabízí Vaše mateřská škola flexibilní příchody a odchody dětí?

„Naše mateřská škola je otevřena od 6.45 do 15.30 a rodiče si nestěžují. Kdysi jsme zavírali v 16.30, ale pro děti to bylo příliš dlouhé, nudily se a motivace k nějaké činnosti byla složitá. Do zavírací doby nám zůstávaly stále stejné děti (maximálně dvě a často rodičů, kteří měli kratší pracovní dobu). Věřím, že občas může být pro rodiče problém se do 15.30 vrátit (obzvláště ve velkých městech, kde vznikají zácpy při cestě do mateřské školy nebo pokud pracovní doba rodičů začíná později). Každá mateřská škola musí toto řešit individuálně. Flexibilitu naše škola určitě nabízí, snažíme se rodičům co nejvíce vyjít vstříc.“

Flexibilita je v tomto případě jistě nezbytná a rodiči zajisté často vyhledávaná. Ovšem cílem této otázky je ukázat, že mateřské školky neslouží jako úschovny dětí na celý den, ale pouze na nezbytně dlouhou dobu. Pracovní doby rodičů jsou různé, a proto není divu, pokud by flexibilita mateřských škol byla jednou z nejdůležitějších kritérií rodičů pro výběr školy.

11. Co si myslíte, že rodiče nejvíce ovlivní při výběru mateřské školy?

„Internet, média, ale určitě nejlepší reklamou jsou spokojení rodiče. Pokud se rodiče o výběr opravdu zajímají, pak je nejlepší individuální návštěva dané mateřské školy.“

Odpověď na tuto otázku poukazuje, co rodiče dle zkušeností ředitelky ovlivňuje při výběru MŠ. Doporučuje rodičům individuální návštěvy. Kritériem rodičů by jistě měla být pozitivní ohlas dané školy.

12. Děláte něco proto, abyste do Vaší mateřské školy nalákali více rodičů, kteří by rádi zapsali své dítě právě k Vám?

„Rodiče lákat nepotřebujeme. V této době o děti nemáme nouzi. Zároveň víme, že rodinné prostředí a příroda kolem naší jednotřídky, je sama o sobě výborným lákadlem. K tomu všemu nabízíme, dovolila bych si říci, šikovný a kvalifikovaný personál, kroužky a spíše symbolické ceny. Pokud toto není dobrou reklamou, pak už nevím co.“

Touto otázkou byla snaha zjistit, jak moc se školy snaží, aby patřily mezi nejlepší, rodiči nejčastěji vybíranou institucí. Kritériem rodičů by tak mohlo být vybrat si mateřskou školu, která se opravdu snaží přizpůsobit se co nejvíce novým trendům, která je flexibilní, moderní, zaměřující se v prvé řadě na dobro dětí.

- **Rozhovor s ředitelkou soukromé mateřské školy v Liberci**

1. Paní ředitelko, jak je to, dle Vašeho názoru, v dnešní době s kapacitami v mateřských školách?

„Z okolí se doslýchám, že je problém s umístěním dětí do mateřských škol. Pravdou ovšem je, že se převážně jedná o státní mateřské školy. V soukromých mateřských školách, co já vím, stále volná místa jsou. Problémem je tu bohužel vyšší školné, které si rodiče buď nemohou dovolit, nebo jim přijde zbytečné do svých dětí investovat či platit víc než musí.“

Díky této otázce se dozvídáme, že rodiče převážně preferují státní předškolní vzdělávání a to povětšinou z důvodů finančních. Soukromé mateřské školy mohou být i několikrát dražší. Vzhledem k základní otázce je patrné, že finance u mnoha rodičů patří mezi důležitá kritéria i přesto, že v dotaznících se finance umístily až na pátém místě.

2. Kladou si podle Vás rodiče v dnešní době kritéria pro výběr mateřské školy nebo výběru vhodné školy stále nevěnují dostatek času?

„Toto se nedá globalizovat. Zajisté někteří rodiče výběru mateřské školy čas věnují. Jistě většina rodičů chce pro své dítě to nejlepší. Problémem ovšem je nevědomost, která může vést ke špatnému výběru mateřské školy. Rodiče by se nejdříve měli informovat, co je pro výběr vhodné mateřské školy důležité. Rodiče, kteří mají zájem o naši mateřskou školu, se zajímají o chod, ale mezi nejčastější otázky patří pracovní doba, finance a nabídka kroužků. Samozřejmě, že většina rodičů přichází již na doporučení spokojených rodičů.“

Odpověď na otázku jasně ukazuje, že si rodiče jistá kritéria pro výběr MŠ kladou. Mezi ně budou zřejmě patřit kladný názor rodičů dětí, kteří již danou instituci navštěvují

nebo navštěvovaly, vhodná či flexibilní pracovní doba, finance (zda si platbu rodiče mohou dovolit) a nabídka vhodného kroužku či kroužků právě pro jejich dítě.

3. Jaké umístění mateřské školy podle Vás rodiče preferují?

„Z mých zkušeností je to určitě vzdálenost mateřské školy od bydliště či zaměstnání. Rodiče přeci jen musí každý den svému dítěti zajistit odvoz a zároveň stihnout svou pracovní dobu v práci. Ovšem u většiny našich dětí nepatříme mezi nejbližší mateřskou školu od jejich bydliště. Některí rodiče právě preferují školu s přírodou v okolí, kterou my právě jsme.“

Zde vidíme lehce odlišný poznatek. Rodiče, kteří si vybírají MŠ mohou mezi svá kritéria zařadit také požadavek na klidné okolí, přírodu, bezpečnost. Ovšem vzdálenost od domova bude povětšinou také velice důležitou jednotkou.

4. Jak daleko, dle Vašich zkušeností, jsou rodiče ochotni své dítě do mateřské školy dovážet?

„To se samozřejmě odráží od místa bydliště a zaměstnání. Některí rodiče naší mateřské školy dojíždí až patnáct kilometrů. Důležité také je, zda je to vzdálenost po městě, kde jsou běžně zácpy či po dálnici.“

Tato otázka upřesňující kritérium vzdálenosti MŠ od domova nám ukazuje, že vzdálenosti se liší, avšak povětšinou nepřesáhnou patnácti kilometrů. Jistým kritériem může být jak vzdálenost, tak rychlost a pohodlnost dovozu (jiná kritéria budou mít rodiče s možností využití automobilu a jiné rodiče, kteří se musí spoléhat na autobusová, vlaková či tramvajová spojení).

5. Jakou částku jsou rodiče ochotni v dnešní době měsíčně investovat do předškolního vzdělávání jejich dětí?

„Toto je značně individuální. Záleží na finančních možnostech rodiny. Některé rodiny si raději odepřou jiné věci a zajistí dětem kvalitnější a dražší mateřské školy. Jiní i přesto, že by finance měli, přijde jim zbytečné investovat tam, kde je možné najít levnější variantu i na úkor kvality. Jde ale pouze o názor každého z nás. Školné v naší mateřské škole je 6200 Kč měsíčně a přesto se najdou rodiny, které rády posílají své ratolesti právě k nám. Určitě mají svůj důvod.“

Odpověď na tuto otázku nám ukazuje, že jsou rodiče, kteří jsou ochotni za předškolní vzdělávání jejich dítěte ochotni platit několikanásobně vyšší obnos financí za školné než je školné ve státní MŠ. Důležitějším kritériem některých rodičů je tak kvalita výuky na úkor vyšších financí. Jiní rodiče z různých důvodů mají kritérium financí na přednější příčce důležitosti, někdy možná i na úkor kvality výuky.

6. Nabízí Vaše mateřská škola kroužky nad rámec běžné výuky?

„Samozřejmě. Nabízíme kroužek plavání, jízdu na ponících, dramatickou výchovu, sportovní kroužek a v neposlední řadě výuku anglického jazyka. Pokud ovšem projeví více rodičů zájem o jiný kroužek pro jejich dítě, snažíme se jim vyjít vstříc, najít vhodného pedagoga a kroužek otevřít.“

Zde je možno zaregistrovat rozdíl od předchozího rozhovoru. Zde je větší množství kroužků, škola je flexibilní, snaží se vyhovět přání rodičů. Kritériem rodičů, jak již bylo řečeno dříve, je nabídka kroužků. Otázkou je, kolik jsou rodiče ochotni za kroužek připlácet.

7. V mateřské škole by podle Vás měla v rámci důležitosti převažovat lokalita školy nebo kvalita výuky?

„Zajisté kvalita výuky! Pokud by kvalita byla podprůměrná, ani krásná lokalita to nedokáže nahradit. Pro dítě v předškolním věku je nejdůležitější mít odbornou péči a vlídný a přátelský přístup. Každá špatná zkušenost se neblaze podepíše na psychice dítěte.“

Tato otázka navazuje na dotazníkovou otázku číslo devět. Dle ředitelky by tak odpověď rodičů na tuto otázku a zároveň důležitějším kritériem pro ně měla být taková upřednostňující kvalitu výuky nad lokalitou.

8. Kolik dětí, by mělo připadat dle Vašich dlouholetých zkušeností, na jednoho učitele?

„V naší mateřské škole se snažíme o co nejčastější individuální přístup, který je tak důležitý, proto na jednoho pedagoga připadá maximálně osm dětí. Záleží ovšem, o jak staré děti a aktivitu se jedná. U mladších dětí se počet může i snížit, u starších zvýšit. Zda jde o vycházku či např. kreslení.“

Tato otázka měla za úkol přiblížit názor ředitelky na počet dětí na jednoho pedagoga. Nejvhodnější dle ředitelky je osm dětí, což také ve škole praktikují. Státní školy mohou mít 28 dětí na jednoho pedagoga, což i dle názoru ředitelky státní školy je moc. Pokud tedy důležitým kritériem rodičů pro výběr mateřské školy je počet dětí na jednoho pedagoga, pravděpodobně umístí rodič dítě do školy soukromé, kde je počet dětí na pedagoga nižší a tudíž se může dítěti více věnovat.

9. Je možnost zapsat do Vaší školy dítě mladší tří let?

„Ano, přijímáme děti od dvou let věku. Uvědomujeme si, že někteří rodiče potřebují péči o své dítě již v ranějším věku. Někteří naši rodiče tuto možnost využívají“

Předškolní vzdělávání je ze zákona od tří do šesti let, otázka je tedy mířena na možnost výjimky, která je možná v některých jak státních tak soukromých MŠ. Mezi kritéria některých rodičů předčasný zápis dítěte do mateřské školy patří.

10. Jaký je Váš názor na pracovní dobu, kterou by mateřská škola měla poskytovat. Nabízí Vaše mateřská škola flexibilní příchody a odchody dětí?

„Můj názor je takový, že děti by měly trávit co nejvíce možného času se svými rodiči. Všichni ale víme, že do práce se chodit musí, a proto s dětmi rodiče nemohou trávit tolik času, kolik by jistě rádi. Naše pracovní doba je od 6h – 18h, a to proto, aby vyhovovala co nejvíce rodičům. Snažíme se být flexibilní a hlavně vyhovovat potřebám dítěte. Ovšem podle mě, pro děti v tomto věku není vhodné trávit tolik hodin bez rodiny, a proto pokud rodiče mohou, neměli by děti nechávat v mateřské škole déle, než je nezbytné.“

Jak již bylo řečeno dříve, pracovní doba a flexibilita mateřské školy může značně ovlivnit rodiče pro výběr dané instituce. Rodiče povětšinou preferují dostatečně dlouhou pracovní dobu mateřské školy jak je zřetelné z dotazníku, aby se dala zkombinovat s jejich pracovní dobou.

11. Co si myslíte, že rodiče nejvíce ovlivní při výběru mateřské školy?

„Co se ke mně doneslo, rodiče dětí navštěvující naší mateřskou školu zvolili právě nás na základě velice kladné zpětné vazby rodičů, jejichž děti naši mateřskou školu navštěvovaly. Kvůli vysoké kvalitě vyučovaného anglického jazyka a v neposlední řadě díky nízkému počtu dětí na jednoho pedagoga, což umožňuje se jejich dětem více věnovat.“

Cílem otázky je zjistit, s jakými rodičovskými kritérii má ředitelka zkušenost, jaká kritéria popřípadě vedla rodiče pro výběr právě její mateřské školy.

12. Děláte něco proto, abyste do Vaší mateřské školy nalákali více rodičů, kteří by rádi zapsali své dítě právě k Vám?

„Určitě ano. Snažíme se být nejlepší, nabízet dostatek kroužků, mít vzdělaný a vstřícný personál, být flexibilní. Během roku pořádáme spoustu akcí pro děti a rodiče, vše dokumentujeme na svých internetových stránkách a občas publikujeme i v tisku. Snažíme se být rodičům stále na očích.“

Jak již bylo řečeno v předchozím rozhovoru, otázka je mířena na zjištění snahy mateřských škol vyhovět rodičům a přizpůsobení se jejich kritériím tak, aby rodiče byli spokojeni. Poté rodiče umístí své dítě právě do této mateřské školy a škola tak naplní svou kapacitu.

• Rozhovor s rodičem dítěte navštěvující státní mateřskou školu

1. Jak důležité je pro Vás předškolní vzdělávání v mateřských školách pro rozvoj vašeho dítěte?

„Předškolní vzdělávání pro mě osobně je velice důležité, jelikož i přesto, že nemohu být se svým dítětem sama doma, mám jistotu, že je o něj dobře postaráno, je pod odborným dohledem a v neposlední řadě ve společnosti svých kamarádů a vrstevníků.“

Cílem otázky je zjistit, do jaké míry rodič považuje předškolní vzdělávání za důležité pro své dítě. Míra důležitosti se pak může značně odrážet v rodičovských kritériích pro výběr vhodné instituce.

2. V dnešní době předškolní vzdělávání nabízí více typů mateřských škol. Znáte nějaké typy?

„V mém okolí jsem se setkala pouze se školkami státními a soukromými, jazykovými a jednou školkou Montessori. Rozdíly ve výuce jsem ale nezjišťovala, pro mě bylo důležité, zda mají místo pro mé dítě a cena školného.“

Tato otázka byla zařazena z důvodu zjištění informovanosti rodičů, z čeho všeho je na trhu možno vybírat. Informovanost a větší rozhled pak může rodiče značně ovlivnit při tvoření vlastních kritérií. Neznalost pak může mít za následek zúženost kritérií.

3. Je dle Vašeho názoru ve Vašem okolí dostatek volných míst v mateřských školách?

„Místo pro mého syna jsem sháněla před dvěma lety a musím říci, že to nebylo jednoduché. Vzhledem k tomu, že si nemohu dovolit školné soukromé mateřské školy, zvolila jsem variantu dovážení syna do 10 km vzdálené mateřské školy. V té době nejdůležitějším kritériem pro mě bylo najít vůbec nějaké volné místo ve státní mateřské škole.“

Důvodem zařazení této otázky je zjistit, zda dle rodičů je v jejich okolí dostatek volných kapacit v mateřských školách. Odpověď na tuto otázku může značně měnit kritéria rodičů pro výběr mateřské školy. Pokud je v okolí nedostatek míst kritéria se mohou točit pouze k umístění dítěte do mateřské školy. Pouze dostatečný výběr škol umožňuje širší rozmanitost kritérií.

4. Mohla byste vybrat a seřadit dle důležitosti z uvedené nabídky kritéria, která jsou dle Vašich priorit nejdůležitější?

(umístění, lokalita mateřské školy, poplatky, finance spojené s výdaji za mateřskou školu, nabídka kroužků, jazykové vzdělání, vzdělání pedagogů, délka praxe, pomůcky, zdravá

životospráva, min. věk přijetí dítěte, pracovní doba, flexibilní příchod a odchod dětí, počet dětí na jednoho pedagoga)

„Není jednoduché odpovědi seřadit, ale když se člověk zamyslí, jde to. Záleží ovšem, z jakého úhlu pohledu to člověk bere. Pro mě nejdůležitější je vztah učitelů k dětem, s tím mám spojen počet dětí na jednoho pedagoga. Čím méně dětí, tím více času má pedagog na jedno dítě, tím méně je ve stresu a únava přichází později. Umístění mateřské školy je na dalším místě, jelikož nechci ztrácet čas dojížděním. Čas, který bych jinak mohla věnovat svým dětem. Finance nemohu opomenout, většina průměrných rodin musí počítat výdaje, aby se vešla do měsíčních příjmů. To ostatní pro mě není tak důležité.“

Tato otázka má za úkol pouze seřadit uvedená kritéria dle preferencí rodiče s jistým vysvětlením proč právě tak. Následující otázky pak podrobněji vysvětlují a popisují jednotlivá kritéria.

5. Jaké umístění mateřské školy preferujete?

„Osobně bych preferovala co nejbliže domovu, aby doprava byla pro mé děti co nejjednodušší, nejkratší.“

Kritérium umístění mateřské školy, jak již bylo zjištěno z dotazníků považuje většina rodičů za nejdůležitější. Zde se ovšem dozvídáme jeden z názorů, proč je důležité právě umístění.

6. Jak daleko jste ochotni své dítě dovážet do mateřské školy?

„Pokud by škola byla po cestě do práce, nevidím s dojížděním problém. Pokud bych si ale měla zajíždět několik desítek kilometrů denně, problém bych viděla ve ztrátě času jízdou tam a zpět a s otvírací dobou, která by nemusela být dostačující vzhledem k mé pracovní době v práci plus dojíždění. S dětmi bych pak sama trávila míň času doma,

ráno bychom museli dřív vstávat, domů dorazili večer. Preferuji méně dojíždět a více času trávit s dětmi.“

Tato otázka je zde zařazena proto, abychom zjistili, zda jsou rodiče ochotni své dítě dovážet do vzdálenější mateřské školy, případně jaký problém vidí u dojíždění. Pokud rodiče z jakéhokoliv důvodu mají problém s dojížděním, opět se to může podepsat na volbě jejich kritérií při výběru mateřské školy.

7. Jakou částku jste ochotni měsíčně investovat do předškolního vzdělávání Vašeho dítěte? (školné, strava, kroužky, výlety v rámci mateřské školy)

„Rozdíl je v „ochotni“ a v „kolik si můžeme dovolit“. Vzhledem k našim příjmům, čím levnější tím lepší. Ne vždy také znamená, nejdražší= nejlepší. Mně naprosto vyhovuje 1200 Kč, které za svého syna platím. Tak si alespoň mohu dovolit o víkend vyrazit s rodinou na výlet.

Cílem této otázky je zjistit, kolik rodiče mohou nebo chtějí měsíčně za předškolní vzdělání svých dětí investovat. Také finance značně ovlivňují kritéria rodičů pro výběr mateřské školy. Každá mateřská škola je jinak finančně náročná a s tím musí rodiče počítat a svá kritéria tomu přizpůsobit.

8. Jaké školní aktivity (kroužky) by podle Vás měla mateřská škola nabízet nad rámec základní výuky?

„Já osobně si myslím, že většinu aktivit by měla mateřská škola mít zařazených v rámci základní výuky. Děti v tomto věku by měly mít možnost se vším se seznámit, vyzkoušet. Na učiteli a samozřejmě i na rodičích poté je poznat, zda dítě má na danou činnost talent, či to dítě baví a popřípadě onu zálibu více individuálně rozvíjet v pozdějším věku.“

Tato otázka je zde zařazena proto, abychom zjistili, jaké aktivity (kroužky) rodiče považují za nezbytné pro své předškolní dítě, a zda ovlivňuje jejich množství či kvalita výběr mateřské školy.

9. Je pro Vás důležitější lokalita mateřské školy nebo kvalita výuky?

„Kvalita výuky je jistě velice důležitá, vřelý přístup učitelů k dětem. Avšak prostředí nelze opomenout. Zajisté preferuji klidné prostředí, pokud možno velkou zahradu, přírodu v okolí, aby měly děti kam chodit na vycházky. Nelíbila by se mi budova poblíž frekventované silnice či poblíž průmyslové zóny, s malou zahradou.“

Cílem této otázky je prověřit preference rodičů. Co řadí mezi svá kritéria? Které z nich je pro ně důležitější a proč?

10. Kolik dětí, by podle Vás mělo připadat na jednoho pedagoga v mateřské škole?

„Myslím si, že je to velice individuální a záleží, zda se jedná o třídu smíšenou (jednotřídku) nebo o třídu dětí stejného věku. Poté je opět důležitý věk dětí ve třídách. Nelíbí se mi ale současné normy, kde jedna učitelka se stará o více než dvacet dětí. V takovém případě se učitelka nemůže dostatečně individuálně věnovat každému dítěti. Já osobně bych preferovala maximálně patnáct dětí.“

Názor rodičů na počet dětí na jednoho pedagoga je různý a podle toho se mohou měnit i jejich kritéria.

11. Jakou pracovní dobu by mateřská škola měla poskytovat?

„Pracovní doba by podle mého měla být hlavně flexibilní. Je velice těžké na tuto otázku zodpovědět, jelikož každému rodiči se to hodí jinak. Určitě vyhovující většině rodičů by bylo od šesti do šesti. To ale neznamená, že by tam dítě mělo trávit celých 12 hodin. Ovšem bohužel v dnešní době se lidé musí otáčet a v práci trávit i více času než

jen 8 hodin. Potom může nastat problém s vyzvedáváním dětí, pokud mateřská škola zavírá příliš brzy.“

Tato otázka je zde zařazena hlavně pro zjištění, jaká pracovní doba mateřské školy by rodičům vyhovovala tak, aby měli dostatek času skloubit vše s pracovní dobou v zaměstnání a dojížděním. Vzhledem k cílové otázce kritérií rodičů pro vhodnou mateřskou školu, může právě pracovní doba mateřské školy ovlivnit rodiče k výběru či nevýběru.

12. Co Vás nejvíce ovlivní při výběru mateřské školy?

„Mě při výběru ovlivňovalo více faktorů. Nemohu se zaměřit pouze na jeden. Nejdůležitější ovšem bylo, zda daná mateřská škola má volná místa. Když jsem se doslechla od přátel, že daná školka je výborná, hrálo pro mě roli, jak je vzdálená, kolik se platí školné (jestli si to vůbec mohu dovolit). Pokud vše bylo v pořádku, teprve poté jsem se šla do mateřské školy podívat osobně. Zde byl pro mě důležitý přístup učitelů k dětem, vzhled prostor a také zahrada a celkové prostředí. To vše musí být v pořádku...“

Cílem této otázky je přímo zjistit, co je pro rodiče důležité při výběru MŠ, jak postupují, na co se ptají, čeho si všímají, kde shání informace, zda důvěřují názorům přátel, jiných rodičů, médiím, časopisům aj. Také to, co rodiče ovlivňuje, může poukazovat na jejich kritéria.

13. Koupili byste si příručku, která by Vám přiblížila typy mateřských škol na českém trhu a dala rady, jak správně postupovat při výběru mateřské školy?

„Proč ne, informací není nikdy dost. Pokud by nebyla předražená a měla mi při výběru školky pomoci, neváhala bych. Podle mě jde o dobrý nápad.“

Tato odlehčující otázka zde byla položena pouze ze zajímavosti tazatele. Ovšem i ta nám ukáže, jak velký zájem o informovanost rodiče mají, zda považují za důležité být

informován, zda jsou rodiče ochotni do informovanosti věnovat svůj čas i peníze. Kritéria se tak mohou měnit u informovaných a neinformovaných rodičů.

Shrnutí:

Z rozhovorů je patrné, že se názory odborníků a jednoho z rodičů moc neliší. Jasně se z rozhovorů lze dočíst, že kapacit v Liberci a okolí není nadbytek, avšak také ne nedostatek. Rodiče ovšem preferují levnější variantu státních mateřských škol, blízko jejich domova. Dojíždění podstupují pouze v nejnnutnějších případech. Většina rodičů nechce nebo si nemůže dovolit soukromé školy.

Rozdíl vidíme také v tom, že ředitelka státní mateřské školy nemá moc zkušeností se zájmem rodičů o informace o provozu školky, zatímco ředitelka soukromé školky ano. Státní školy v Liberci a okolí v dnešní době nemají potřebu přílišné reklamy, avšak soukromé školy se snaží nabídnout vše, co rodiče shání a svůj provoz co nejvíce přizpůsobit jejich požadavkům. Počet dětí ve třídě a výběr kroužků by rodičům vyhovoval jaký je v soukromých školách, avšak vše se odráží v ceně. Na čem se všichni tři shodnou je, že předškolní vzdělávání je pro dítě v tomto věku důležité a nezbytné.

Odpověď na naši otázku tedy zní, že kritéria rodičů pro výběr mateřské školy jsou flexibilní a ovlivnitelná. Rodiče reagují na případné komplikace a svá kritéria jim přizpůsobují.

8. Statistika počtu mateřských škol, počtu dětí a kapacit v Liberci

Jelikož jsme se z empirického šetření dozvěděli, že většina rodičů v Liberci a okolí vidí problém výběru v nedostatku kapacit mateřských škol a v kritériích mnoha škol, které přednostně přijímají děti s trvalým bydlištěm v jejich obci, dovolila jsem si přiložit menší statistiku počtu mateřských škol v Liberci a okolí i s jejich kapacitami a momentální naplněností. To by mohlo danou situaci lépe přiblížit a upřesnit.

V přílohách č. 1, 2, 3 jsou uvedeny seznamy mateřských škol otevřených ve školním roce 2010-2011 v Liberci a venkově. V příloze č. 1 je seznam mateřských škol ve městě Liberec. Na konci tabulky jsou uvedeny počty z minulých let, kde je zřetelné, jak volné kapacity v mateřských školách postupně klesají. V příloze č. 2 jsou uvedeny všechny mateřské školy Liberec venkov. Zde můžeme najít větší počet volných míst, avšak se jedná převážně o mateřské školy venkovské, městu Liberec vzdálené. I přesto však nabídka některých mateřských škol nedostačuje poptávce. Z těchto tabulek je zjevné, že v Liberci a přilehlém venkově je nižší počet kapacit na počet dětí žijících v této oblasti. V Liberci je nyní nahlášeno 2939 dětí ve věku od 3 do 5 let, což je o 247 dětí nad rámec kapacit v mateřských školách. V tomto počtu se samozřejmě nachází děti matek stále na mateřské či rodičovské dovolené či děti nezaměstnaných rodičů. Soukromé předškolní instituce v Liberci a venkově nabízejí přes 200 kapacit (viz. příloha č. 3). V konečném součtu tak chybí „pouze“ kolem 40ti volných míst.

Rady rodičům:

- pokud sháníte místo v mateřské škole, nejjednodušší je zajít na radnici na odbor školství, mládeže a tělovýchovy, kde dostanete potřebné informace, ve kterých mateřských školách jsou stále volná místa
- navštívit stránky krajského úřadu <http://skolstvi.kraj-lbc.cz/page1406>, kde jsou všechny mateřské školy vypsány
- informovat se alespoň o kalendářní rok dříve než by dítě mělo do mateřské školy

nastoupit

- informovat se v mateřských školách na kritéria pro přijetí dítěte. U každé mateřské školy jsou odlišná. Jak již bylo uvedeno výše, záleží na řediteli mateřské školy. Jediné zákonem dané je přednostní přijem dětí předškolních.

Město Liberec se snaží zvyšující poptávce vyhovět a již nyní se zvyšují kapacity stávajících mateřských škol a také vznikají nové mateřské školy. Kapacity se od minulého školního roku navýšily již o 134 míst a od 1.1. 2011 o dalších 125. Otázkou zde ovšem je, zda v některých případech je navyšování kapacit vhodné. V některých mateřských školách tak dochází k nárůstu dětí ve třídě až na počet dvaceti osmi dětí! Předpokládaný počet dětí pro příští rok 2011-2012 je 3145 dětí. Situace se tímto bohužel nezlepšuje.

Důležité je také upozornit na skutečnost, že pro děti předškolního věku v Liberci existují také jiné instituce než pouze mateřské školy, které se zabývají rozvojem dětí a dochází zde ke kontaktu s vrstevníky. Můžeme zde najít několik miniškolek, školek různých typů, mateřských center, předškolních klubů, dětských koutků, které mohou do značné míry mateřské školy nahradit a nedostatečný počet volných míst v okolí vykompenzovat.

9. Shrnutí empirického šetření a doporučení pro rodiče

Z empirického šetření jsme se dozvěděli, že většina rodičů z Liberce a okolí považuje předškolní vzdělávání za velmi důležité pro jejich dítě. Rodiče mají jistá kritéria pro výběr mateřské školy. Je to v první řadě umístění mateřské školy a vzdálenost od domova. Rodiče preferují mateřské školy poblíž domova, maximálně na dovoz do průměrných deseti kilometrů. Druhým důležitým kritériem je dostatečné vzdělání pedagogů, jejich praxe a kladný vztah k dětem. Preference se ukazují u škol, ve kterých by připadalo zhruba deset dětí na jednoho pedagoga (což jak se můžeme dočíst ve vyhlášce 14/2005 Sb., je minimální počet kapacity žáků na jednu třídu státní školy třináct dětí - pokud zde není integrované dítě).

Rodiče také velice zajímá, jaké kroužky mateřská škola dětem nabízí. Výběr by měl být pestrý a poplatky přiměřené. Rodiče jsou totiž ochotni zaplatit za veškerou nabídku mateřských škol průměrně 2000Kč měsíčně (školné, stravné, kroužky, zájmové činnosti). Pracovní doba by byla ideální dvanáctihodinová, aby vyhovovala každému rodiči. Flexibilita školy, pomůcky a minimální věk přijetí dítěte se umístily na posledních příčkách. Možná, kdyby stát neposkytoval rodičovské příspěvky až na čtyři roky a zaměstnavatel neměl povinnost matkám držet pozici v práci po dobu tří let (stejně jako v jiných evropských státech), umístilo by se kritérium přijetí dítěte v mladším věku na první příčce. Dle rozhovoru s ředitelkami mateřských škol docházím k názoru, že vzhledem k nedostatku kapacit v mateřských školách se rodiče zvýšenému zájmu pro výběr vhodné školy více nezajímají a jsou rádi, když se jim podaří dítě umístit alespoň do nějaké mateřské školy blízko bydliště. Mateřské školy se tak nemají důvod lépe prezentovat, zlepšovat, jelikož mají jistotu, že pro nedostatek kapacit své zákazníky přesto najdou a své kapacity naplní. I přes nedostatečný počet volných míst v mateřských školách bych ráda apelovala na rodiče a připomněla jim, jak důležitý je správný výběr mateřské školy.

Na úplný závěr shrnu doporučení pro rodiče, co je při výběru důležité, čeho si všimnout a na co se ptát. Rozhodně doporučuji rodičům osobní návštěvu dané instituce. Ta téměř vždy zajistí objektivní představu o dané mateřské škole. I když mnozí učitelé se mohou před rodiči chovat jinak než obvykle, určitě nikomu neunikne, zda jsou děti

nadšené, tvořivé a na tento styl práce zvyklé či je učitelka překvapuje nečekaným chováním a používá neobvyklé pomůcky a metody. Nezapomeňme ovšem na to, že rodič jako takový představuje ve třídě jistou změnu, která může děti rozptylovat a vést k ne úplně běžnému chování dětí v daných situacích. Pokud by se stalo, že by vedení nepovolilo rodičům individuální návštěvu školy, určitě už toto jednání také o něčem vypovídá. Ve většině případů by to však neměl být problém. Zde bych doporučovala rodičům získat od vedení mateřské školy co nejvíce potřebných informací. Spoléhat se pouze na den otevřených dveří, ukázkové hodiny a podobné akce nemusí být dostačující. Propagační letáky, bulletiny či internetové stránky jsou také spíše odrazem lepší stránky dané instituce a nemusí vypovídat zcela objektivně o dané realitě. Je zcela pochopitelné, že i mateřské školy se snaží zviditelnit a pochlubit se, aby přilákaly více dětí.

Na co se zaměřit a ptát?

1. Jaké je *zaměření mateřské školy*? Díky reformě školství, která proběhla v posledních letech, si mateřské školy tvoří vlastní školní vzdělávací program (ŠVP), ve kterém si volí „jakousi“ specializaci. Většinou vychází ze svého materiálního, personálního a dalšího zázemí. Jsou tedy mateřské školy se zaměřením na přírodu a ekologii, na hudbu, na sport a pohyb, na výtvarnou výchovu a mnoho dalších. Toto může být zajímavé zejména pro děti, které se již začaly vyhraňovat na nějakou činnost. Pro některé rodiče může být také důležité, zda má mateřská škola ve svém programu strategii podpory a rozvoj nadaných dětí.

2. *Vztah učitelů k dětem a dětí k učitelům*. Zde bych zdůraznila, že nehraje roli věk učitelů ani vzdělání, ale jejich přístup. Jak jsem již naznačovala dříve, kvalifikace nemusí znamenat, že jde o špatného učitele, praxe je jistě také velice důležitá, ale vlídný přístup k dětem a vytváření pozitivního klima mateřské školy je nejdůležitějším úkolem pedagoga.

3. Jak mateřská škola připravuje děti k *vstupu do školy*? Jak spolupracuje se spádovou školou? Vykonávají nějakou předškolní přípravu nebo tímto děti nezatěžují? Sledují učitelé mateřských škol vývoj dětí a vedou si poznámky o pokrocích, vedou portfolia dětí? Doporučují rodičům logopedickou pomoc či pedagogicko psychologickou poradnu při možných problémech dítěte?

5. Jaké má mateřská škola *okolí*? Kam chodí děti na procházky, zda je v této oblasti bezpečno, příroda, či jde o procházky městem mezi lidmi a auty. Jak často chodí

ven a jak dlouho tráví čas na čerstvém vzduchu?

6. Jaké **zájmové činnosti a kroužky** mateřská škola nabízí? Pořádá výlety, exkurze, divadla, školky v přírodě, ozdravné pobyty, plavání, bruslení, lyžování? Nabízí mateřská škola kroužky různého zaměření? Samozřejmě by se zřejmě jednalo o kroužky nad rámec běžné výuky dětí, na přání rodičů za extra poplatek, ale zda je vůbec možné dítěti nabídnout kroužky sportovní, hudební, výtvarné, taneční či v neposlední řadě výuku cizího jazyka. Zde bych se určitě ptala na otázky jako: Kdo tyto kroužky vede? Jaké mají tyto pracovníci vzdělání či praxi? Jaká je týdenní časová dotace a jistě většinu rodičů budou zajímat i náklady s tím spojené. V některých případech možná i možnosti návaznosti na daný kroužek v okolí po ukončení předškolní docházky.

7. Jaké **projekty a akce** mateřská škola pořádá? V čem je úspěšná?

8. Mají zde děti možnost **práce s počítačem**?

9. Zrcadlem mateřské školy je i **výzdoba**. Jsou vystaveny na nástěnkách práce dětí? Jak pestré výrobky dětí jsou? Jedná se pouze o výkresy malované pastelkami nebo se objevují i plastiky z plastelíny, moduritu, hlíny nebo výrobky z přírodnin a jiných výtvarných technik?

10. Jaká je **pracovní doba** a možnost **flexibility příchodu a odchodů dětí**.

11. Jistě důležitým kritériem jsou také **reference od rodičů**, kteří v dané škole mají své děti. Zde ovšem kladu na důraz na fakt, že se nelze zavděčit všem, a že někteří rodiče nebudou spokojeni nikdy a vždy budou něco kritizovat. Zde je třeba brát informace s určitým nadhledem a zcela jistě se ptát více rodičů.

12. Závěrem bych však ještě zdůraznila jeden faktor. Všechny mateřské školy mají, jak jsem již dříve zmiňovala, zpracovaná **kritéria pro přijímání dětí**. Ta vycházejí z platné legislativy a vyhlášek. V první řadě bývají přijímány děti předškolní a celodenní. Teprve potom další. Navíc mnoho obcí si dává další kritéria jako je přednost dětí z obvodu nebo obce (města) a teprve potom děti „přespolní“. Zde je třeba zajít za vedením mateřské školy a předem se informovat o možnostech, o naplněnosti školy a také o termínu zápisů do mateřské školy. Děti je v dnešní době ve většině měst více než kapacit v mateřských školách a samozřejmě ty žádanější mateřské školy mohou být a bývají plné. Proto je jistě důležité a užitečné se nejdříve zeptat, zda má vaše dítě možnost se do dané instituce zapsat.

ZÁVĚR

Cílem mé diplomové práce bylo zjistit co nejvíce informací o kritériích rodičů pro výběr mateřské školy. V mé diplomové práci jsem tak díky použitému dotazníku a metodě rozhovoru došla k závěru, že kritéria rodičů jsou ovlivněna kapacitami v mateřských školách a kritérii pro přijetí dítěte do dané MŠ. Pokud výběr není dostačující, dost často jsou rodiče rádi zda vůbec dítě do nějaké školy umístí. Pokud by se jednalo o kritéria všeobecně, mezi nejčastější by patřilo umístění MŠ a to nejlépe co nejbližší k domovu. Jedním z uvedených důvodů je ušetření času vzniklého dojížděním a věnování ho svým dětem. Druhé nejčastěji uváděné kritérium byla odborná kvalifikace pedagogů, délka jejich praxe a hlavně kladný a vřelý vztah k dětem. Posledním nejuváděnějším kritériem byla dostatečná nabídka zájmových kroužků pro děti. Z nich nejpočetnější byla výuka cizího jazyka a sportovní vyžití.

V teoretické části jsem se na základě uvedené literatury zabývala předškolním věkem dítěte a předškolní výchovou a vzděláváním. Zda dítě toto období stráví v rodinné péči či bude zařazeno do mateřské školy, stále záleží jen na rozhodnutí rodičů (v parlamentu se už jedná o povinné docházce dětí do mateřské školy rok před vstupem do školy). Na rodičích ovšem také je, jakou mateřskou školu pro své dítě vyberou, kolik času a energie výběru věnují, kolik peněz jsou ochotni investovat, jaká kritéria pro výběr mateřské školy mají, jaké podmínky by škola měla splňovat.

Ráda bych, aby má práce byla přínosem nejen pro rodiče, kteří se v budoucnu výběru mateřské školy budou věnovat, ale pro všechny, kteří se o danou problematiku zajímají. Tato práce je informativní a jistě by bylo dobré se této problematice více věnovat. Použít více výzkumných metod, zapojit více dotazovaných rodičů, aby výzkum byl kvalitativní a přinesl přesnější údaje. Zároveň bych navrhovala provést výzkum v jiných regionech a městech České republiky a poté získané výsledky porovnat.

LITERATURA:

- BĚLINOVÁ, J. *Z dějin předškolní výchovy*. Praha: SPN, 1980.
- BĚLINOVÁ, J. *Výchova dítěte předškolního věku*. Praha: Horizont, 1980.
- BRUCEOVÁ, T. *Předškolní výchova*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-068-5
- ČÁP, J., MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-273-7
- ČERVENKA, S. *Angažované učení*. Praha: Houška T., 1992. ISBN 80-900704-8-5
- DRAPELA, V. J. *Přehled teorií osobností*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-505-9
- ERIKSON, E. H. *Dětství a společnost*. Praha: ARGO, 2002. ISBN 80-7203-380-8
- ERIKSON, E. H. *Osm věků člověka*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-240-8
- FONTANA, D. *Psychologie ve školní praxi*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7178-626-8
- GARDOŠOVÁ, J., DUJKOVÁ L. *Vzdělávací program Začít spolu: metodický průvodce pro předškolní vzdělávání*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-815-5
- GRECMANOVÁ, H. *Waldorfská škola*. Olomouc: Hanex, 1996. ISBN 80-85783-09-6
- GRECMANOVÁ, URBANOVSKÁ, NOVOTNÝ. *Podporujeme aktivní myšlení a samostatné učení žáků*. Olomouc: Hanex, 2000. ISBN 80-85783-28-2
- HELLUS, Z. *Dítě v osobnostním pojetí*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7198-888-0
- JEŘÁBKOVÁ, B. *Mateřská škola jako životní prostor I.* Brno: MU, 1993. ISBN 80-210-0830-X
- JŮVA, J. *Alternativní školy*. Brno: Paido, 1996. ISBN 80-85931-19-2
- KOLLÁRIKOVÁ, Z. *Předškolní a primární pedagogika*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-585-7
- KOŤÁTKOVÁ, S. *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1568-1
- KOVALIKOVÁ, S. *Integrovaná tematická výuka*. Kroměříž: Spirála, 1995. ISBN 80-901873-0-7
- KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. *Člověk- prostředí- výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2
- LANGROVÁ, K. *Pedagogika Marie Montessoriové a české země*. Praha: FFUK, 1995.
- LIEVEGOED, B. C. J. *Vývojové fáze dítěte*. Praha: Baltazar, 1992. ISBN 80-900307-7-7
- MATĚJČEK, Z. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-085-5
- MATĚJČEK, Z., POKORNÁ, M. *Radosti a starosti*. Jinočany, H+H, 1998. ISBN 80-86022-21-8
- MERTIN, V., GILLERNOVÁ, I. *Psychologie pro učitelky mateřských škol*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-799-X
- MONTESSORI, M. *Tajuplné dětství*. Praha: Nakladatelství SPS, 1998. ISBN 80-86189-00-7
- OPRAVILOVÁ, E. *Předškolní pedagogika I.: Smysl a proměny dětství*. Liberec: TU, 2002. ISBN 80-7083-656-3
- PIAGET, J. *Psychologie inteligence*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-309-9
- PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika: věda o edukačních procesech*. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-

7178-170-3

PRŮCHA, J. *Alternativní školy*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-072-3

PRŮCHA, J. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-977-1

RÝDL, K. *Vybíráme školu pro svoje dítě*. Praha: Grada, 1993. ISBN 80-7169-032-5

SINGULE, F., RÝDL, K. *Pedagogické proudy I. poloviny 20. století*. Praha: SPN, 1988.

SMOLKOVÁ, T. *Dítě v úctě přijmout...: vzdělávací program waldorfské mateřské školy*. Praha: Maitrea, 2007. ISBN 978-80-903761-2-0

STEINER, R. *Výchova dítěte z hlediska duchovní vědy: Metodika vyučování a životní podmínky výchovy*. Praha: Baltazar, 1993. ISBN 80-900307-9-3

STEINER, R. *Všeobecná nauka o člověku jako základ pedagogiky*. Semily: Opherus, 2003. ISBN 80-902647-8-6

SVOBODOVÁ, J. *Zdravá škola včera a dnes*. Brno: Paido, 1998. ISBN 80-85931-53-2

SVOBODOVÁ, J., JŮVA, V. *Alternativní školy*. Brno: Paido, 1995. ISBN 80-85931-00-1

STEINER, R. *Výchova dítěte z hlediska duchovní vědy: Metodika vyučování a životní podmínky výchovy*. Praha: Baltazar, 1993. ISBN 80-900307-9-3

STEINER, R. *Všeobecná nauka o člověku jako základ pedagogiky*. Semily: Opherus, 2003. ISBN 80-902647-8-6

ŠMELOVÁ, E. *Učitel mateřské školy v reflexi současných proměn*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2009. ISBN 978-80-244-2272-5

ŠMELOVÁ, E. *Mateřská škola: teorie a praxe I*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. ISBN 80-244-0945-3

VÁCLAVÍK, V. *Cesta ke svobodné škole: kapitoly ze srovnávací pedagogiky*. Hradec Králové: LÍP, 1997. ISBN 80-902289-0-9

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8

VALENTA, M. *Waldorfská pedagogika a jiné alternativy*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1993. ISBN 80-7067-274-9

VALIŠOVÁ, Alena, KASÍKOVÁ, Hana a kol. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1734-0

WALTEROVÁ, E. *Kurikulum: proměny a trendy v mezinárodní perspektivě*. Brno: MU, 1994. ISBN 80-210-0846-6

ZELINKOVÁ, Olga. *Pomoz mi, abych to dokázal sám*. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-071-5

Zajímavé internetové odkazy

<http://www.montessoricr.cz/>

<http://www.iwaldorf.cz/>

<http://www.icm.cz/co-je-zdrava-skola>

<http://www.msmt.cz/>

<http://skolky.info/?page=vyuky>

<http://www.vuppraha.cz/>

<http://skolstvi.kraj-lbc.cz/page1406>

<http://clanky.rvp.cz/clanky/P/PREDSKOLNI-VZDELAVANI.html/>

PŘÍLOHY:

příloha č. 1

Přehled mateřských škol ve městě Liberec (statistické údaje 2010- 2011)

Seznam MŠ	Kapacita MŠ	Počet žáků	Volná místa
MŠ "Nad přehradou" Klášterní 16, Liberec 5	50	50	
MŠ Barvířská	50	50	
MŠ Gagarinova (od 1.1. 2011)			125
MŠ Truhlářská 340, LBC	60	60	
MŠ "Sedmikráska" Vzdušná 20, LBC	50	50	
MŠ "Rosnička" Školní vršek 503/3, LBC	55	51	4
MŠ "Klubíčko" Jugoslávská 1, LBC	90	90	
MŠ "Korálek" Alois. Výšina 645/55, LBC	90	90	
MŠ "V zahradě" Žitavská 68, LBC	77	77	
MŠ "Sluníčko" Bezová 274, LBC	125	125	
MŠ Stromovka 285, LBC	110	110	
MŠ "Delfínek" Nezvalova 661, LBC	50	50	
MŠ "Pramínek" Březinová 389, LBC	86	86	
MŠ "Kamarád" Dělnická 831, LBC	130	130	
MŠ "Jizerka" Husova 72, LBC	50	50	
MŠ "U Bertíka" Purkyňova 19	50	50	
MŠ Údolní odl prac	45	45	
MŠ Jeřmanická 487, LBC	75	75	
MŠ "Čtyřlístek" Tovačovského 166, LBC	50	50	
odloučené pracoviště MŠ F.L. Věka	70	70	
MŠ "Pod Ještědem" U školky 67, LBC	60	60	
MŠ Klášterní 466, LBC	140	140	
MŠ Husova 991/35 odl.pracoviště	30	34	
MŠ Matoušova 12, LBC	53	53	
MŠ Ostašovská	54	54	
Stará-Machnín	38	38	
MŠ Na Pískovně 761, LBC	135	135	
MŠ "Motýlek" Broumovská 840, LBC	175	164	11
MŠ Jabloňová 446, LBC	95	95	
MŠ Žitná 832, LBC	98	98	
MŠ "Srdíčko" Oldřichova 836, LBC	73	73	
MŠ "Pohádka" Strakonická 221, LBC	100	100	
MŠ Dětská 461, LBC	75	75	
MŠ "Malínek" Kaplického 386, LBC	84	84	
MŠ "Kytíčka" Buriánova 972, LBC	217	217	
Celkem 2010/11	2790	2779	15
Celkem 2009/10	2656	2638	18
Celkem 2008/09	2650	2586	64
Celkem 2007/08	2540	2470	70

**Přehled mateřských škol Liberec
venkov (statistické údaje 2010-2011)**

Seznam MŠ	Kapacita MŠ	Počet žáků	Volná místa
MŠ Bílá	30	28	2
MŠ Bílý Kostel	43	46	
MŠ Český Dub	98	98	
MŠ Dlouhý most	37	37	
MŠ Světlá p. Ještědem - Dolní Paseky	28	28	
MŠ Hlavice	25	22	3
MŠ Hodkovice n/Mohelkou	83	84	
MŠ Hrádek - Donín	58	60	
MŠ Václavice	25	25	
MŠ Hrádek - Oldřichovská	48	43	5
MŠ Hrádek - Liberecká	67	67	
MŠ Hrádek - Loučná	60	56	4
MŠ Chotyně	46	46	
MŠ Chrastava - Revoluční	205	197	8
MŠ Jablonné v Podještědí	60	60	
MŠ Křížany	30	28	2
MŠ Mníšek	56	56	
MŠ Nová Ves	25	22	3
MŠ Osečná	40	40	
MŠ Rynoltice	25	22	3
MŠ Stráž nad Nisou	55	57	
MŠ Vítkov	22	20	2
MŠ Tanvaldská - Vratislavice	50	50	
MŠ Východní - Vratislavice	65	65	
MŠ Skloněná - Vratislavice	112	112	
Celkem 2010/11	1393	1369	32
Celkem 2009/10	1393	1369	32
Celkem 2008/09	1416	1294	122
Celkem 2007/08	1352	1225	127

Příloha č. 3

**Přehled soukromých institucí pro děti
předškolního věku ve městě Liberec (stav k
1.9. 2009)**

Seznam MŠ	Kapacita MŠ	Počet žáků	Školné
II. MŠ Preciosa o.p.s, Puškinova ul. 80, Liberec 24- Pilínkov	48	48	600
Křesťanská ZŠ a MŠ, J.A.Kom., Růžodolská 118/26, LBC	35	40	
Liberecká jazyková MŠ o.p.s., Jabloňová 445/29, LBC	46		3187- 4345
Soukromá Kindergarten XII., Čapkova 317/19, LBC	24	12	15995- 17995
MŠ a ZŠ Září s.r.o, Americká 576/28, LBC	30		3000
Miniškolka Teri-bear, Pod skalkou 1352, LBC	10		
Miniškolka Aša, Tronská 1054/5, LBC	7		
Miniškolka Neonka, Zelené údolí 1054, LBC	12		5250 - 8200
Celkem	212		

- počty žáků jsou neznámé